494.
5-22.

М. БАЛАҚАЕВ

ЕМЛЕ СӨЗДІГІ

АЛМАТЫ 1948

494.342-1
Б-2.

М. БАЛАҚАЕВ

ЕМЛЕ СӨЗДІГІ

БАСТАУЫШ, ЖЕТІ ЖЫЛДЫҚ ЖӘНЕ ОРТА МЕКТЕПТЕРГЕ АРНАЛҒАН

Қазақ ССР Оқу Министрлігі бекіткен

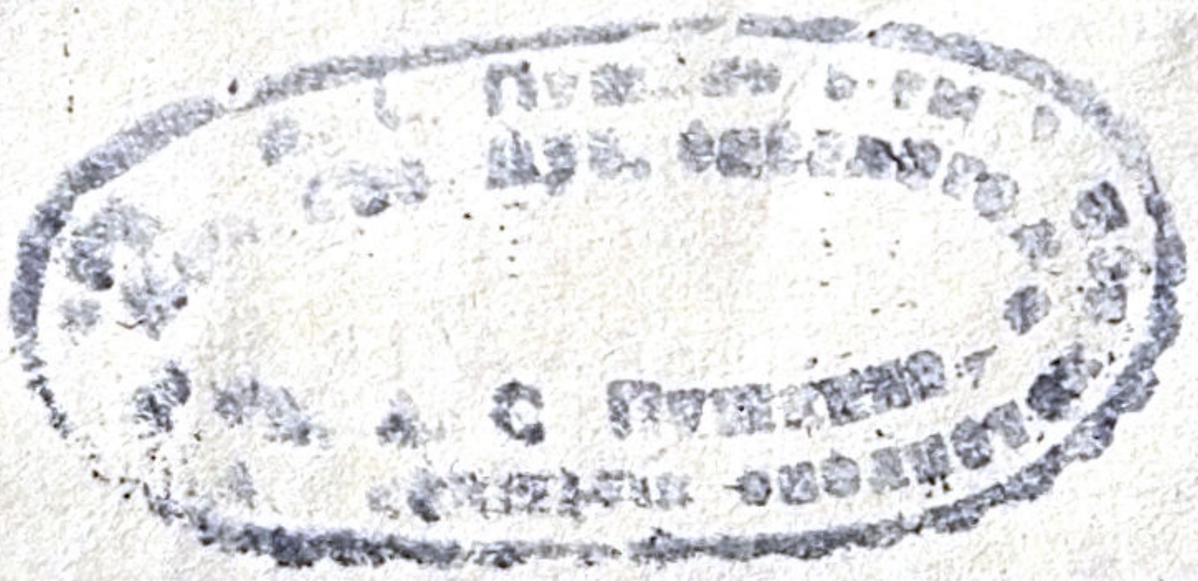

ҚАЗАҚТЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ОҚУ ҚҰРАЛДАР БАСПАСЫ
Алматы — 1948

Редакциясын қарағандар:

Проф. *С. Кеңесбаев,*
Проф. *Н. Сауранбаев,*
Ә. Сыдыков,
Қ. Шарипов,
Ғ. Бегалиев

М. Балакаев.

ОРФОГРАФИЧЕСКИЙ СЛОВАРЬ

для начальной, семилетней и средней школы

(На казахском языке)

Издание Учпедгиза-1948 г.

Ответственный редактор Г. БЕГАЛИЕВ
Ответственный по выпуску Л. К. АШКЕЕВ
Технический редактор М. ФУМ

Подписано к печати 16 XII 1948 г.
УГ00575. Издательский № 36
Объем 3 п. л. Уч. авт. л. 4,72
Тираж 60 000. Цена 3 руб. 25 коп.

г. Алма-Ата, Полиграфкомбинат
Управления Полиграфии и Издательств
при Совете Министров КазССР Зак. 880

Инв. 57907

КІРІСПЕ

Қазақ тіліндегі көптеген сөздердің жазылуы бір ізге түсе алмай түрліше таңбаланып, оқушылардың, жалпы халықтың сауатты жазуына көп нұқсан келтіріп жүр. Ол кемшілік, бір жағынан, емле ережелеріндегі кейбір тыянақсыздықтан болса, екінші жағынан, ауызша әртүрлі айтылатын сөздердің емле ережелерінде бір ізге салынбағандығынан болып жүр. Әдебиет тіліндегі сөздерді әркім әртүрлі айтқанмен, әруақытта бір түрлі жазу керек. Кейін олардың айтылуы да бір ізге түспек. Қате—қата — хате; қайтып — қәйтіп —қайтіп; хат—қат; жарияланды—жарыяланды — жәрияланды; теміржол — темір жол деген сыяқты сөздердің түрлі - түрлі жазылуы тіл мәдениеті үшін өте зиянды. Ондайларды бір ізге салу керек-ақ. Оған осы емле сөздігі негізгі құралдың бірі болады ғой деп ойлаймыз.

Бұл сөздікке қазақ тілінде бар сөздердің бәрі енген жоқ, жоғарғыдай, әртүрлі жазылып жүрген және жазылуы қыйын деген сөздер енді. Ол сөздердің көбі газеттерден, басылып шыққан кітаптардан алынды. Олардан басқа да жазылуы қыйын болатын, бұл сөздікке енбеген сөздердің кездесуі мүмкін. Ондайда сол тәрізді сөздердің жазылу үлгісін және жазылу

ережесін осы сөздіктен іздеу керек болады. Сөздіктің бас жағында емленің негізгі ережелерін беріп отырмыз. Ол «негізгі ереже» дегеніміз де оқушылардың көбірек қате жазып жүрген жағдайы ескеріліп алынған ережелер. Бас әріптің емлесі, тасымал, дауыстылардың емлесі деген сыяқты грамматикаларда айтылып жүрген оңай ережелер бұл сөздікке енген жоқ.

Бұл сөздік негізінде оқушыларға арналғанмен, одан баспасөз қызметкерлері де, кеңсе қызметкерлері де пайдалануға болады. Сонда қатесіз, дұрыс жазуға төселген кісілерге, мүмкін, «арнаулы», «армия», «бәйбіше», «жұмыр» деген сыяқты сөздер артық та болып көрінер, бірақ бастауыш және орта мектеп оқушыларына олардың жазылуы қыйын тиісі де ықтымал. Сондықтан бұл сөздікке жоғарғыдай «оңай» жазылатын да бірқатар сөздер енді.

Әртүрлі айтылып, түрліше жазылып жүрген сөздердің дұрысы алфавит ретімен берілді де, солай айтылғанмен, олай жазылмайды дейтін түрлерін жақшаға алып көрсеттік; мысалы: көңіл (кеуіл емес). Ал олай да, бұлай да айтылатын біраз сөздің негізгісі, әдебиетте көбірек қолданылып жүрген түрі берілді де, оның қасына «ж.» (және) деген белгі қойылып, солай жазса да болады деген түрі берілді. Мысалы: **бірдеңе ж. бірдеме.**

Қосымшалары жуан, жіңішке болатыны көмескі сөздердің және соңғы әрпі, соңғы буындағы «ы», «і»

деген қысаң дыбыстары қосымша жалғанғанда түсіп-қалатын сөздердің тұсына солардың дұрысы қайсы екені, қалай өзгеріліп жазылатыны көрсетілді. Мысалы: **дауыс** (даусы), **ауыл** (аулы). Соған қарап «дауыс», «ауыл» дегенде, соңғы буында «**ы**» жазылады, тәуелдік жалғауларын жалғап «даусым, даусың, даусы, аулым, аулың, аулы» дегенде «ы» жазылмайды деп түсіну керек. Не болмаса, «**геолог**» дегеннен кейін «**геологтер**» делінген. Ондағы мақсат — «**геологтар**» деп жазбау керек екенін көрсету. Бұл — бір. Екіншіден, ол сөзге «**тер**» дегеннен басқа қосымша жалғанғанда да, сол сыяқты, жіңішке болып жалғанады деп ұғыну керек болады. Кейбір сөздердің тұсына қай мағнадағы сөз екенін айыру үшін олардың мағнасы, не сол мағнаны айқындап тұратын мысал берілген: **арма** *(амандасу)*, **жангешті** *(кісі өлтіргіш, зұлым)*, **кигіз**: *киім кигіз т. б.*

Қазақтың байырғы сөздерінің айтылу екпіні, негізінде, соңғы буындарға түсетіндіктен және оның басқа буындарға ауысуы, а л м а́ (зат есім), а л м а́ (етістік), к е с п ѐ (зат есім), к е́ с п е (етістік) сыяқты бірен-саран байырғы сөздерде болмаса, сөз мағнасын өзгертуге пәлендей әсер етпейтіндіктен, ол ерекше таңбамен көрсетілмеді. Орыс тілінен енген сөздердің айтылу екпіні көрсетілді. Оның емле үшін пәлендей керегі болмағанмен, сөзді дұрыс айтуға көп пайдасы тиеді.

Қазақ тілінің емлесіндегі шатасқан мәселенің бірі бірікқен сөздердің жазылуы еді. Көп жерде бірік-

кен (не бірігетін) сөздер мен бірікпей бөлек жазылатын сөз тізбегін айыру қыйын-ақ. Баспасөз қызметкерлерінің бірқатары, оның тыянақты ережесі бөлмаған соң, қазақтың екі сөзі орысша бір сөздің орнына жүретін болса, соларды біріктіріп жазады. Әрине, олай ету дұрыс бола бермейді: «бір жарым» дегенді орысша «полтора» болғандықтан бірге жазып, «екі жарым» дегенде, орысша «два с половиной» болғандықтан бөлек жазу, сол сыякты «он бір» дегенді бірге жазып, «жыйырма бір» дегенді бөлек жазу, не «ат қора» дегенді (конюшня) біріктіріп, «мал қора» дегенді (скотный двор) белек жазу ешбір емле ережесіне бағынбайтын тыянақсыз жазу болады.

Біріккен сөздерді басқа сөзден айырып таңбалау (қосып жазу) үшін, оларға қазақ тілінің тұрғысымен қарап, екі сөз бірігіп жаңа мағна білдіретін болса, соны ғана біріккен сөз деп танып, біріктіріп жаздық. Мысалы: қайната, қайнаға, қайынбике, қайынсіңлі; жалақы, қаламақы; қарамай, сарымай, қарамал; қарақөк, қарагер, қараторы, ақсұр[1]); ішкиім, баскиім, аяқкиім, жаланбас, жаланаяқ; аққөңіл, өркөкірек, есалаң есерсоқ, ашықауыз, әркім, әрбір; ешкім; ешбір[2]) т. б.

Қайнаға, тоғішек, сардала, жарғанат, қолғабыс

[1] Осы ізбен бірін-бірі аңықтайтын екі сын есім әруақытта бірге жазылады.

[2] Әр, еш деген сөздер басқа сөздермен бірігіп есімдік, үстеу болғанда, қссылып жазылады: *әркім, әрбір, әрқайсы, әрқашан, әруақытта т. б.*

деген сыяқты ертеден өзгеріліп қалыптасып кеткен бірнеше біріккен сөздерді сол өзгерілген қалпында жазатын болдық та *Қазақстан, шекара* деген сыяқты біріккен сөздердің түбірін сақтап жаздық.

Сызықша арқылы белек жазылатын шылау сөздерге, орыс тілінен енген термин сөздердің алғына қосымшаларды жалғау ережелеріне, ы, і әріптерін тастап жазу ережелеріне, кісі атының соңғы дыбысы «ый»ды «и» мен жазу туралы бұрынғы емле ережесіне ептеген өзгеріс енгізілді. Оларды «Дұрыс жазудың негізгі ережелері» деген тараудан көруге болады.

Орыс тілі арқылы қазақ тіліне енген термин сөздер өзгерілмей, орысшасындағы қалпында жазылады. Бірақ орыс, арап, парсы тілдерінен ертеден еніп, қазақ тілінің заңына бағынып, бұрынғысынан өзгеріліп айтылып, әбден қалыптасып кеткен көптеген термин емес сөздерді сол өзгерілген қалпында жаздық.

Соңғы кезде арап, парсы тілінен енген сөздердегі «қ»-ның орнына «х» жазу көбейді, бірақ онымен сөз арапшасындай да, қазақша да болып шықпай, қайта олардың емлесі қыйындап, әркім әртүрлі жазу көбейді. Шынында, қазақ сөздерімен біте қайнасып кеткен арап, парсы сөздеріне «қ» жазбай «х» жазудан тұк пайда жоқ, қайта емле ережесін қыйындатып алып жүрміз.

Сондықтан «х»-ны Ахмет, хан, хабар, халық, сахара, ахуал деген сыяқты терминдік мәні бар, солай жазылып әдетке енген сөздерді және орыс ті-

лінен енген термин сөздерді орысшасындай етіп жаздық та, *бақыт, мұқтаж, ықлас, марқұм, нұқсан, ықтыяр, мақлұқ* деген сыяқты сөздерді естілуінше «қ»-мен жаздық.

Сол сыяқты, **ы, і** әріптерінің бұрынғы емлесіне де аздап өзгеріс енгіздік. Бұрын *топырақ, жапырақ, көкірек* деген сыяқты көп буынды сөздің ортасында **ы, і** жазылмайды деп оқытып келдік. Ол ереженің өте тыянақсыз және пайдасыз екені тәжрибеде айқындалып отыр. **Ы, і** туралы жоғарғыдай екіұшты ережені өзгертіп, айқын, анық жазылмайтын 2—3 орнын көрсеттік (9-§ ты қараңыз). Ол айтылғандардан басқа реттерде ы мен і-нің жазылу-жазылмауын сөздіктен іздеу керек.

Бұл сөздікті жасауда үкімет комиссиясы С. Аманжолов, С. Баишев, А. Бұзырбаев, С. Кеңесбаев, Н. Сауранбаев жолдастардың басқаруымен 1941 жылы шыққан «Қазақ тілінің орфографиялық сөздігінің» тәжрибесі ескерілді.

ДҰРЫС ЖАЗУДЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

I. Кейбір әріптердің жазылуы

§ 1. **ұ, ү** әріптері дара түбірлі сөздің тек бірінші буынында жазылады. Көп буынды сөздің соңғы буындарында **ұ** естілсе, **ы** жазылады, **ү** естілсе, **і** жазылады: ұзын, құлын; түтін, жүлдыз, күндіз, күлкі, ұшып.

Ескерту: Кейбір арап, парсы тілдерінен енген және біріккен сөздердің соңғы буындарында да **ұ, ү** жазылады: мазмұн, дүлдүл, бұлбұл, бүрсігүн, қыстыгүні, баратұғын.

§ 2. **Ө** әрпі басқы буында жазылады. Көп буынды сөздердің соңғы буындарында **ө** естілгенмен, **е** жазылады: өлке, төртеу, күрек, бөбек, қорек, көлеңке, түрегел, көбелек, өлең, дөнен.

Ескерту: Біріккен сөздердің соңғы сыңарында **ө** жазылады; мысалы: Ақтөбе т. б.

§ 3. **У** әрпі жуан да, жіңішке де дыбыстың таңбасы болып жұмсалатындықтан, жуан буынды сөзде де, жіңішке буынды сөзде де бір қалыпта жазылады: қарау, күреу, бару, келу, ауан, әуен.

У әрпінің алдында **ы, і** жазылмайды. Сөз аяғы **ы, і** дыбысына біткен атістікке у ко-

сымшасы жалғанғанда да ы, і жазылмай, жалғыз у жазылады.

тасы — тасу, шұқы — шұқу,
оқы — оқу, тоқы — тоқу,
кемі — кему, телі — телу.

§ 4. **Й** тек дауысты дыбыстан кейін жазылады: ой, сарай, қой.

И дауыссыз дыбыстан кейін және сөз басында жазылады: киді, тиді; саяси; ғылми; революция; киім, икемді, иықты, инелік.

Ескерту: 1. Дауысты дыбыстардан кейін, кейбір сөзде, **и** жазылады, бірақ онда қосарынан айтылады: ол **й** + **й** дыбысының таңбасы ретінде жұмсалады: Украина, Аида, баиды, кеиді.

2. **Гербарий, кальций** сияқты термин сөздерге қосымша жалғанғанда, ең соңғы **й** түсіп қалады. Мысалы, **гербаридің, кальцийінің.**

И сөз ішінде дауыссыз дыбыстардан кейін жіңішке айтылып, сөз басында және *ғылми, мәдени, саяси* сияқты сөз аяғында, *Темірғали, Уәли* сияқты кісі аттарынан кейін бірде жуан, бірде жіңішке дауысты дыбыстың таңбасы ретінде жұмсалады. Оларға жалғанатын қосымша соңғы буынның әуенімен бірде жуан, бірде жіңішке болып қосылады: Темірғали — **ға**, Уәли — **ге.**

§ 5. **Я, ю** әріптері дауысты дыбыстардан кейін әрқайсысы екі-екі дыбыстың таңбасы болып, дауыссыз дыбыстардан кейін жеке дыбыстардың таңбасы болып жазылады: я сөз басында және дауыстыдан кейін й мен а дыбыстарының орнына, орыс тілінен енген сөздердің дауыссыз дыбыстарынан кейін э-нің орнына жазылады: ягнι, коян, оян, баяндама, қояды; октябрь, Коля, отряд.

Ю — дауысты дыбыстардан кейін және сөз басында й мен у-дың орнына, орыс тілінен енген сөздердің дауыссыз дыбыстарынан кейін жіңішке у-дің орнына жазылады: аю, қою, сыю, күю; рюмка, революция.

Ескерту: Арап тілінен енген «хайуан» деген сөз қазақша «айуан» болып жазылады (аюан емес).

§ 6. **Ә** әрпі сөздің басқы буынында жазылады. Көп буынды сөздердің соңғы буындарында а мен ә дүдәмал естілгенде, а жазылады: Дәметкен, әсем, сәнді; күналы, күманды, Күлаш, Күланда.

§ 7. **Ы** әрпі орыс тілінен енген сөздерде орыстың «ы» дыбысы орнында және қазақтың байырғы сөздерінде қысаң «ы» дыбысының орнында жазылады: *тыл, рычаг; қымыз, қылық, қыйсық*. Қысаң і тек байырғы сөздерде жазылады: *кілем, інім*.

§ 8. **Ы, і** дыбыстары естілген жерінің бәрінде жазылады: топырақ, жапырақ, көкірек, үкімет, өкімет, үскірік, түкірік. т. б.

§ 9. **Ы, і** дүдәмал естілгенмен, мына ретте жазылмайды:

а) сөз басында **л, р** әріптерінің алдында **ы, і** дыбыстары естілгенмен, сөз мағнасы бұзылмаса, **ы, і** жазылмайды: лақ, лайық, рет, рең т. б.

б) **ауыл, әріп, ерін, ауыз** сыяқты соңғы буынында **ы, і** дыбыстары бар сөздерге тәуелдік жалғауларын жалғап айтқанда, **ы, і** анық естілмесе, олар жазылмайды: ауыл — аулым, әріп — әрпі, ауыз — аузы, халық — халқы. т. б.

Ойын, орын, сарын сыяқты зат есімдерге **а, е** қосымшасы жалғанып етістік болғанда да соңғы буындағы **ы, і** жазылмайды: ойын-ойна, орын-орна, сарын-сарна т. б.

в) **ұлт, жұрт, бұлт, жалт-жұлт, тарс-тұрс, бырт-бырт** (күйсейді) деген сыяқты шұғыл айтылатын сөздердің соңындағы дауыссыз дыбыстардың арасына **ы, і** жазылмайды.

II. Қосымшалардың жазылуы

§ 10. Қосымшалар сөзге жалғанғанда, ол сөздің соңғы буынымен, кейде соңғы дыбысымен үндесіп жазылады:

1. Сөздің соңғы буыны жуан болса, оған жалғанатын қосымшалар да жуан болады: құдаларды, сауатсыздықты.

2. Сөздің соңғы буыны жіңішке болса, оған жалғанатын қосымшалар да жіңішке болып жазылады: қызметкерлерді, көңілсіздіктен.

Ескерту: **қор, кер, нікі, дікі, тікі, мен, пен, бен** сыяқты қосымшалар жалғанатын сөздерінің соңғы буынының жуан, жіңішкелігіне бейімделмей, сол қалпында жазылады.

§ 11. Сөздің соңғы дыбысы қатаң **п, к, қ, ш, с**-тің бірі болса, оған жалғанатын қосымша дауыссыз дыбыстан басталғанда, ол да жоғарғы қатаңның бірінен басталып жазылу керек: қапта, төкпе, оқта, ағашқа, баспа.

§ 12. Сөздің соңғы дыбысы ұяң **з, ж**-ның бірі болып, оған дауыссыз дыбыстан басталатын қосымша жалғанғанда, ол қосымшаның бірінші дыбысы да ұяң дыбыстан басталады: жазба, күзге, уәжге т. б.

§ 13. Орыс тілінен енген сөздердің соңғы дыбысы **б, д, г, в** болып, оларға қатаң дыбыстан басталған қосымша жалғанғанда, жоғарғы ұяң дыбыстар да қатаң болып айтылады, бірақ жазуда бұрынғысынша **б, д, г, в** болып жазылады: клубтан, заводқа, педагогтер, коллективтің.

III. Сөздің түбірін сақтап жазу

§ 14. Сөздің соңғы дыбысы **н** болып, оған **қ, к, ғ, г** әріптерінен басталған қосымша жалғанғанда, **н** дыбысы **ң** болып айтылғанмен, сөздің түбірі сақталып жазылады; отынға, бұрынғы, күнгей т. б.

§ 15. Сөздің соңғы дыбысы **н** болып, оған **б, п,** әріптерінен басталатын қосымша жалғанғанда, **н** дыбысы **м** болып айтылғанмен, сөздің түбірі сақталып **н** әрпі жазылады: жанба, көнбе, ойынпаз.

§ 16. Сөздің соңғы дыбысы **с, з** болып, оған **ш** дыбысынан басталған қосымша жалғанғанда, сөз аяғы өзгеріліп, **ш** айтылады, бірақ сөздің түбірі сақталып жазылады: ауызша, басшы, жұмысшы, азшылық.

§ 17. Сөздің соңғы дыбысы **з** болып, оған **с** дыбысынан басталған қосымша жалғанғанда, **з**-ның орнына **с** айтылады, онда да сөздің түбірі сақталып **з** жазылады: жазса, бұзса, сөзсіз, озсаң.

§ 18. Екі сөз бірігіп бір сөз болғанда да, бірінші сөздің соңғы дыбысы екінші сөздің бірінші дыбысының әсерімен өзгеріліп айтылады. Онда да біріккен сөздің алдыңғысының түбірі сақталып жазылады: Орынбек, Күнпейіс. Аманбек, Есенғали, Бейсенкүл, Досжан, Көкжал (жер аты, айтылуы — Когжал), шекара.

IV. Қос сөздердің емлесі

§ 19. Қос сөздердің арасына дефис (-) қойылып жазылады: тау-тау, жақсы-жаман, киім-кешек, ерсілі-қарсылы, қарай-қарай, сап-сары, қоп-қою, үй-мүй, ат-мат.

§ 20. Қос сөздің арасында **ма, ме, ба, бе, па, пе, ды, ді** болса, олар бірінші сөзбен бірігіп жазылады, содан кейін дефис (-) қойылады: *қолма-қол, үйме-үй, баспа-бас, бетпе-бет, үйді-үйіне, қолды-қолына.*

§ 21. Қатарласа айтылған екі сөз арасына «**және**» деген жалғаулықты қойып айтатындай мағнада жұмсалса, ол екі сөздің арасына дефис (-) қойылады: оқу-өндіріс, мәдениет-шаруашылық, үгіт-насихат, саяси-көпшілік, оқытушы-профессорлар, марксизм-ленинизм, жер-су т. б.

V. Біріккен сөздің емлесі

§ 22. Екі сөз қосылып жаңа мағна білдіретін біріккен сөздер бірігіп, бір сөз болып әрқайсысының алғашқы түбірі сақталып жазылады: тасбақа, қосаяқ, асқабақ, кейбір, шекара, оңтүстік, әркім, Ақтөбе, аққұба, көккұтан, есерсоқ, өнеркәсіп, бесжылдық (жоспар).

§ 23. Қазақ тілінің дыбыс заңына бағы-

нып, өзгеріп қалыптасып кеткен кейбір біріккен сөздер сол өзгерілген қалпында жазылады: алаңғасар, бүрсігүн, жангешті, белбеу, бүгін, қайната, алтатар, тоғішек, жарғанат, қолғап, қолғабыс, сардала, қарагер, Аягөз.

§ 24. Күрделі етістіктер қысқарып біріккен болса, бірге қосылып жазылады, қысқармаса, бөлек жазылады: әкеп — алып келіп, әпер — алып бер, қайтіп — қалай етіп, сүйтіп — солай етіп т. б.

VI. Шылау сөздердің емлесі

§ 25. Шылау сөздер алды-артындағы негізгі сөздерден бөлек жазылады: келген **соң**, келді **де**, келе **ғой**, келген **сайын**, сен **үшін**, сенен **гөрі** т. б.

§ 26. **Мен** (менен), **бен**, **пен** шылау болса, бөлек, жалғау болса, өзінен бұрынғы сөзге қосылып жазылады. Олардың шылау екенін, жалғау екенін былай айыру керек:

а) олар екі есімді өзара байланыстырып *кім мен кім? не мен не?* деген сұрақтарға жауап болса, бөлек жазылады: ай мен күн, жер мен көк, қу мен қаз, кемпір мен шал, қыз бен келіншек, ат пен түйе;

б) олар есім сөздерді етістікпен байланыстыру үшін жұмсалып, кіммен келді?,

немен шапты?... деген сыяқты сұрақтарды қойып айтуға болатын болса, өзінен бұрынғы сөздермен бірігіп жазылады: жолдасыммен келдім, отпен ойнама, көшемен жүр, шақырғанмен келмейді т. б.

§ 27. **Да, де, та, те** жалғау болса, өзінен бұрынғы сөзбен қосылып жазылады, жалғаулық болса, бөлек жазылады. Оларды өзінен бұрынғы сөзбен қосып, **қайда? кімде? қашан?** деген сұрақтардың бірін қойып айтуға болатын болса, жалғау болғаны. Онда — бірге жазылады. Ол сұрақтарды қойып айтуға болмаса, «және», «тағы» деген сыяқты мағнада, не өзінен бұрын тұрған сөз мағнасын күшейту үшін жұмсалса, бөлек жазылады: Сенде жұмысым бар (кімде?); сен де кел. Тауда жайлау бар (қайда?); тау да, тас та күннің күлімдеген нұрына бөленді. Ол үйге кірді де шықты. Ол оқыйды да отырады. Жалынып та көрдім, қорқытып та көрдім; қашан да, быйыл да, түнде де т. б.

§ 28. **Ма, ме, па, пе, ба, бе** сұрау мағнасында өзінен бұрынғы сөзден бөлек жазылады, болымсыздық мағнада бірге жазылады: Оған барма. Сенде кітап бар ма? Естен шығарма. Шық дегенде шығар ма?

Бола ма, болмай ма? Рас па, өтірік пе? Ул ма, қыз ба?

§ 29. ақ, мыс (міс), ды (ді), (ті), ай, ау деген шылаулардан бұрын дефис (-) қойылады: сен-ақ, келіп-ақ, шамалы-ақ, жақсы-ақ, биік-ақ, келеді-міс, қорқады-мыс, батыр-ай, қалқам-ай!, қалқам-ау!, жақсы-ау, барған-ды, келген-ді т. б.

VII. Қысқарған сөздердің емлесі

§ 30. Сөз қысқартылып тек бірінші әрпі сақталып айтылса, олар бірігіп бас әріппен жазылады: МТС, «СҚ», ССРО. Бұлардан кейін жалғау жалғанғанда, олардың арасына дефис (-) қойылады: МТС-ке, «СҚ-дан», ССРО-ның.

§ 31. Әлденеше сөздің бас әрпі алынып бір сөз болып айтылатын МТС, ССРО сыяқты сөзге қосымша жалғанғанда, сол сөздің әуеніне қарай емес, соңғы әріптің алфавиттегі атының әуеніне қарай жалғанады: МТС-ға емес, — Эм-Тэ-Эс-ке, ССР-ның (республикасының деген ретпен) емес, Эс-Эс-Эр-дің, МТС-ке, ССР-дің.

§ 32. Партком, ауатком сыяқты әр сөздің бірінші буынынан құралған сөздер, өзге сөздер сыяқты, сөйлем ішінде кіші әріппен жазылады. Бір сөздің басқы буыны және келесі сөздердің басқы әрпі алынып

ҚазПИ сыяқты қысқарған сөздер кіші әріп пен бас әріп аралас жазылады.

VIII. Сан есімдердің емлесі

§ 33. Күрделі сан есімдерді әріппен жазғанда, әр сан бөлек жазылады: он бір, он екі, он үш, он төрт, он бес, он алты, он жеті, он сегіз, он тоғыз, отыз алты, бір жүз қырық бес, бір мың тоғыз жүз отыз тоғыз.

§ 34. Реттік сан есімдері цифрмен жазғанда, **ыншы, інші** деген қосымшаның орнына дефис (-) қойылады: 35-мектеп, 3-бригада.

Ескерту: Жыл реті мен күн ретінде дефис (-) қойылмай-ақ жазылады: 1947 жыл, 8 март.

§ 35. Сандарды шамалап айту үшін екі санды қосарынан жұмсағанда, ол екеуінің арасына сызықша (—) қойылады: 10 — 15 (он — он бес), 40 — 50 (қырық — елу).

IX. Термин сөздердің жазылуы

§ 36. Орыс тілі арқылы қазақ тіліне енген термин сөздер түбір күйінде орысша қалай жазылса, негізінде, қазақша да солай жазылады.

§ 37. Қазақ тіліне ертеден еніп өзгеріліп айтылып қалыптанып қалған, термин емес, жай ұғымды білдіретін кейбір сөздер сол

өзгерілген түрде жазылады: картоп, минут, доға, шұлық, шайнек, белет, сөтке, шай, лампы, қамыт, самауыр, кереует, бөтелке, жәшік т. б.

§ 38. Термин сөздердің аяғы қосарланған дауыссыз дыбыс болғанда, түбір күйінде олар қосарынан жазылады да, қосымшалар жалғап айтқанда, оның соңғы сыңары жазылмайды:

Класс — кластан, класымыз т. б.

Металл — металдар, металдан т. б.

Грамм — грамы, грамнан т. б.

§ 39. «нд», «ск», «мб», «кт», «нк», «кст» дыбыстарына біткен термин сөздер түбір күйінде сол қалпында жазылады да, дауыссыз дыбыстан басталатын қосымша жалғап айту керек болғанда, түбір мен қосымшаның арасына «дәнекер», «ы», не «і» жазылады: Фонд — фондыдан, фондылар, фондыға т. б. Омск — Омскіден, Омскінің, Омскімен т. б. Текст — текстіден, текстінің, текстілер т. б. Банк — банкіден, банкімен, банкіге т. б.

Ромб — ромбыны, ромбылар, ромбыдан т. б. Субъект — субъектісі, субъектіні, субъектіден т. б.

§ 40. «ст», «сть», «зд», «фт» дыбыстарына біткен сөздер түбір күйінде сол қалпында жазылады да, оларға қосымша жалған-

ғанда, соңғы «т», «ть», «д» әріптері түсіп қалады:

Трест—треске, тресте́н, трестер, тресінен.

Коммунист — коммунистер, коммунистің, коммунисті.

Съезд — съезден, съезге, съездер, съезі.

Ведомость — ведомоска, ведомостар, ведомосы.

§ 41. Сөз аяғы жіңішкелік белгіге («ь») біткен сөздерге дауысты дыбыстан басталған қосымша жалғағанда, «ь» жазылмайды, дауыссыз дыбыстан басталған қосымша жалғанғанда, бұрынғы калпында жазылады:

Секретарь — секретары, секретарьдың, секретарьлар.

Вексель — векселі, вексельдер, вексельмен.

Ескерту: Жіңішкелік белгі («ь») соңына қойылып жазылатын жоғарғыдай сөздерге қосымша жалғанғанда, ол соңғы дыбыстың жіңішкелігіне қарамай, түбір сөздің соңғы буынының жуан, жіңішкелігіне бейімделіп бірде жуан, бірде жіңішке болып жалғанады:

Секретарьлар, секретарьға, секретарымыз, секретары;

Броньдар, броньға, броньсыз, броным, броны;

Дизельде, дизельден, дизельдің, дизелі;

Сентябрьде, сентябрьге, сентябрьдің, сентябрі.

§ 42. Термин сөздердің соңғы дыбысы «к» болып, оларға дауысты дыбыстан басталған қосымша жалғанғанда, «к» байырғы сөздердегідей «г» болып өзгеріліп айтылса, сол өзгертілген қалпында жазылады:

Гудок — гудогі;

Ток — тогі;

Ботаник — ботанигі.

Ескерту: Аяғы к, г-ге біткен сөздерге қосымша жалғанғанда, сөздің соңғы буынының жуан, жіңішкелігіне бейімделіп жалғанбайды, жіңішке айтылатын к, г-нің әуенімен қосымшалар әруақытта жіңішке болып жалғанады: парктен, физиктер; педагогтік, тогіне, педагогтерге, т. б.

X. Жалқы есімдердің емлесі

§ 43. Географиялық атаулар мен кісі аттары атау күйіндегі екі сөзден құралған болса, бірігіп жазылады:

Жер-су аттары:

Ақтөбе, Жаңақорған, Ақбұлақ, Баянауыл,

Терецкөл, Қызылқұм, Сандықтау, Бесарық, Ақтасты, Тарбағатай т. б.

Кісі аттары:

Есенбай, Әміржан, Тұрсынбек, Тұрғанбай, Сапарғали, Пернекүл, Жанғозин, Досымжан, Батырхан, Аманкелді т. б.

§ 44. Атау ретінде айтылмай, айқындау ретінде үш-төрт сөз бір географиялық ұғымды білдірсе, олар мағналық бірлестігіне қарай бірігіп, не олардың әр сөзі бөлек жазылады: Қора Жартас, Барса Келмес, Қосбұлақ Сор, Кемпірөлген Қарасай т. б.

§ 45. Кісі аты, фамилиясы, әкесінің аты, географиялық атаулар, колхоз-совхоздардың аттары т. б. жалқы есімдер әруақытта бас әріппен басталып жазылады.

§ 46. Кісі атының соңғы әрпі «и» болғанда, оған жалғанатын қосымша түбір сөздің жуан, жіңішкелігіне қарай жуан да, жіңішке де болып жалғанады:

Ғали-да,-ға,-дан,-лар т. б.
Жұмағали-ға,-дан,-дың,-лар т. б.
Есенғали-ға,-дың,-дан,-лар т. б.
Уәли-ге,-ден,-дің,-лер т. б.

§ 47. Фамилияның аяғы **ов, ев** болғанда, оған жалғанатын қосымша олардан бұрынғы түбір сөздің соңғы буынының жуан не

жіңішкелігіне қарап кейде жуан, кейде жіңішке болып жалғанады:

Омар-ов-қа,-тан,-тың т. б.
Бейсен-ев-ке,-тен,-тің т. б.
Ғали-ев-ке,-тен,-тің т. б.
Уәли-ев-ке,-тен,-тің т. б.

Фамилияның аяғы **ова, ева, ина, (ов, ев) екая** болғанда, жалғанатын қосымша түбір сөздің соңғы буынының жуан, жіңішкелігіне қарамай әруақытта жуан күйінде жалғанады: Омарова-ға, Бейсенова-ға, Есенғалиевадан, Жұмабаева-дан, Жаналина-ға, Петровская-ның, Калантаевская-дан, Морская-дан т. б.

§ 48. Фамилияның аяғы **ин, (ов, ев) ский, ий** болғанда, оған жалғанатын қосымша әруақытта жіңішке болады:

Мусин-ге, Калинин-нен, Салин-де;
Маяковский-дің, Горький-дің т. б.

§ 49. Кісі атының соңғы дыбысы «**ы**», «**і**» болып, оған фамилия ретінде **ов, ова, ев, ева** қосып жазғанда, жоғарғы «**ы**», «**і**» нің орнына «**и**» жазылады, **ин, ина** қосып айтқанда немесе сөз аяғы жарты дауысты «**й**» болса, олар түсіп қалады:

Тұрсынбай — Тұрсынбаев. Есенәлі — Есенәлин;

Арғынғазы — Арғынғазин; Есенәлі—Есенәлиева;

Жұмабай — Жұмабаев, Шеңгелбай — Шеңгелбаева.

§ 50. Кісінің әкесінің атынан кейін айтылатын «ұлы», «қызы» деген алдыңғы сөзбен қосылып жазылады. Мысалы:

Досжан Саурықұлы;
Зейнеп Қасымбеккызы.

АЛФАВИТ РЕТІ

Аа, а	Бб, бэ	Вв, вэ	Гг, гэ	Дд, дэ	Ее, э	(Ёё),
Жж, жэ	Зз, зэ	Ии, и	Йй, (шолақ й)	Кк, ка	Лл, эл	Мм, эм
Нн, эн	Оо, о	Пп, пэ	Рр, эр	Сс, эс	Тт, тэ	Уу, у
Фф, эф	Хх, ха	Цц, цэ	Чч, чэ	Шш, ша	Щщ, ща	Ъъ, (жуан белгі)
Ыы, ы	Ьь, (жің. белгі)	Ээ, э	Юю, ю	Яя, я	Іі, і	Ққ, қа
Нң, эң	Ғғ, ға	Үү, ү	Ұұ, ұ	Өө, ө	Әә, ә	Һһ, һа

А

абажўр
абайлау
абайсыз
абақты
абжылан
абза́ц
абонѐнт
абырой
абынып-қабыну
абыр-жабыр
абыржу
абысын
абысын-ажын (...әжін емес)
авангард
ава́нс
ава́рия
а́вгуст августың; § 40)
авиа́ция
авто́бус
автома́т
автомоби́ль
автоно́мия
а́втор
автоинспѐкция
автотра́нспорт
а́гент
агрега́т
агрѐссор
агроно́м
агротѐхника
адалбақан
адамата
адамгершілік
адамзат
адамсу
адамшылық
адвока́т (атпекет емес)
адмира́л
а́дрес
адыраспан (өсімдік)
адыраңдау
адыр
адыр-бўдыр
адыраю
адъюта́нт
ажайыпхана
аждаһа
ажыратў
ажырау
ажырасу
ажырық (өсімдік)
аз-аздан
аз-ақ (§ 29)
азан-қазан
азат

аз да болса
аз-кем
азды-көпті
аз-мӯз
азна
азсыну
азсыну
азшылық
азын-аулақ
азырақ
азық-түлік
аз ғана
азғантай
айбалта
айбат (ғайбат емес)
айдай әлем
айдала
айдаһар
айла (хайла емес)
айлакер
айлақор
айнала
айнымалы
айпап-жайпап
айрым
айрылушы
айрыл
айрықша
айт: ақыл айт
айтпай-ақ (§ 29)
айтылу
айуандық (хайуандық емес; § 5)
ай, айы
ай сайын
айхай-хай! (од.)
айыл
айып
айыр
айырбас
айыру
айық
айығу
айқай (айғай емес)
айқайлау
айқап-ӱйқап
айқара (айқара жамылып)
айғақ
акаде́мик (академиктер)
акаде́мия
аква́риум
акко́рд
аккредити́в
аккумуля́тор
акроба́т
аксио́ма
акт (актіге; § 39)
актёр (актёрлар)
акти́в
акуше́рка
акце́нт
акци́з
акционе́р
акция
алауыздық
ала аяқ: ала аяқ ат; *бірақ* алаяқ ку
алабота (шөп)
ала бӯлт: аспандағы ала бӯлт: *бірақ* жылқының алабӯлт қазысы бар
алабӯға
ала-бөле

алагеуім: таң алагеуімде
алагүлік
алажаздай
әлай-бүлай
алайда
әлай-түлей
алакөленке
алакөз (болу)
алакөздік
алакөнек (бие)
әлап
алапес
аласапыран
алатаң
алашабырт
алашүбар (түс)
алаяқ («қу» д. м.)
алақай-ай!
алақай-ау!
алақарға
алақол
ала-құла
алаңғасар
алағаншық (боран)
алағоржын (шөп, *бірақ* ала қоржынды атқа бөктерді)
алағызу (алаң болу)
алаөкпе
албырт
әлгебра
алданғыш
алдап-сулап
алдақашан *ж.* әлдеқашан
әлды-арты
алдын ала
алдыңғы
алдыңғы күн *ж.* алдыңгүні
алдыңғы жыл
әлебáстр
алжапқыш
алмà (зат ес)
àлма (етістік)
алмакезек
алматылық
алмағайып
алқүрең
алтатар
алуан
алуан-алуан
алуа-шекер: «жая мейен жал берген, алуа-шекер, бал берген»
алфавит
альбóм
альманàх
алым-берім
алым-салық
алып (өте зор)
алып кел *ж.* әкел
алыс-беріс
алқа-қотан
алқара
алқызыл
аман-есен
аман-сау
аманшылық
анархия
анархист (анархистер; § 40)
анатóмия

анау-мынау
анағұрлым
ангина
анда-санда
анекдот
анкет (орысша—анкета)
аннотация
анод
анонс
ансамбль (ансамблі, ансамбльдің)
антагонизм
антанта
ант атқан
антенна
антология
антракт
ант-су (ішу)
ант ұрған
анықтауыш
анығырақ
ап-айқын
апалаң-топалаң
апалы-сіңлілі
ап-анық
ап-арзан
апармақшы *ж.* алып бармақшы
апас-қапас
апат (болу)
апзал
апельсин
апостроф
аппарат
аппақ
аппендицит
апрель (апрелі, апрельдің § 41)
апыйын
апыл-тапыл
апыл-ғұпыл
апырақтау
апыраңдау
апырып-жапырып
апта
аптека
аптығу
ара-арасы
арампейіл
арамтер
арамтамақ
арамшөп
арап
ара-тұра
арбаңдау
арда емген
ардагер
аржақ: өзеннің аржағы, *бірақ* өзеннің арғы жағы
арзанды-қымбатты
арифметика
арифмометр
ария
арма (амандасу)
арматура
армия
армян
ар-намыс
арпалысу
арса-арса
арс-арс (ету)

арсылдау
арт: жүк арт, үйдің арт жағы
арте́ль (артелі, артельдің)
артельдесу
артилле́рия
арти́ст (артистер; § 40)
арттыру
артын ала
артығырақ
аруана
архайзм
археоло́гия
архи́в
архите́ктор
архитекту́ра
аршын
арыз
арымай-ашпай
арыма (күйзелме)
арып-ашу
арық-тұрақ
арығырақ
арқар
арқасүйеу: біреуді арқасүйеу ету; *бірақ* есікке арқа сүйеу
ар-ұят
аспаз
аспай-саспай
аспап
аспира́нт
аспири́н
ассамбле́я
ассисте́нт

ассоциа́ция
астан-гестен
астроно́мия
астын-үстін
астыңғы
асфа́льт (асфальтқа)
асхана
асшы (тамақ пісіретін адам)
асылзада
асыл зат
асып-сасу
асырасілтеу: дасырасілтеушілерге тыйым салынды; *бірақ* қолын басынан асыра сілтеді
асырау
асырылу
асықжілік
асқабақ
асқазан
ас қасық
асқатық
ата-ана
ата-баба
атам заман
ата-ене
ата кәсіп
ата мұра
ата тегі
атбегі
атдорба
атейзм
атеист
атжал
атжалман

атлас
атмосфе́ра
атой беру
а̀том
атпақыл
атсалысу
аттеста̀т
аттеста́ция
атшабар
ат шаптырым
аты-жөні
аты шулы (кісі)
атқамінер
ат қора
атқосшы
ат қою: балаға ат қою; тұс-тұстан ат қою
атқұлақ
атұсті (атұсті жауап)
ауа (һауа емес)
ауа жайылу
ауданаралық
аудандық
аударыспақ
аудито́рия
ауз-басы
аумақ-аумақ
аунап-қунап
ауру-сырқау
ауруха́на
аусыл
ауу
ауыз (аузым; § 9; б).
ауызба-ауыз
ауызбастырық
ауызбірлік
ауыздық
ауызекі
ауызша
ауыл (аулым; § 9, б)
ауылжақтық
ауыл шаруашылық
ауыл-үй
ауыр
ауыс-түйіс
ауыт
ауытқу
ауық-ауық
ауыңқы
ауқатты
аферйст
афи́ша
афори́зм
аха-ха
ахрет (кебін)
ахуал (ақуал емес)
аша тұяқ
ашаң жүз
аш-жалаңаш
ашкөз: ол бір ашкөз адам
ашна
ашудас (ашутас емес)
ашуланғыш
ашымал
ашыйтын
ашылу
ашырқау
ашыту
ашытқы
ашықауыз
ашықтық *ж.* ғашықтық
ашыңқырау

ашығырақ (түбірі—ашық)
ашқылтым
ащы (ашшы емес)
ащыла
ащытер
ащы-тұщы
аэродинáмика
аэродрóм
аэроплáн
аэростáт
аэроклýб
аю, аюым, аюың, аюы
ая, аяйды
аяз
аялдау
аямау
аян
аянба
аяныштыы
аяу
аяшы (етістік)
аяқ
аяқалыс
аяқасты: шөп аяқасты болды
аяқ астында: шөп аяқ астында қалды, аяқ астында жоқ болды
аяқбау
аяққиім
аяқсу
аяқсыту
аяқсый (бастау)
аяқ-табақ
аяқтандыру
аяқылау
аяң
аяңшыл
ақау
ақ бас
ақ бақай: ақ бақай ат, *бірақ* «Ат болмас Ақбақайдай сау желгенде»
ақ бидай
ақбоз (ат)
Ақбозат (жұлдыз)
ақбөкен
ақжарқын
ақжауын
ақ жаулық
ақжол (сор топырақ)
ақжүрек
ақыйық (құс)
ақкөңіл
ақпейіл
ақсары (құс; түс)
ақсақал: адам туралы, *бірақ* ақ сақалды кісі
ақсыйту
ақсүйек (ойын)
ақсүйектер (бекзадалар)
«Ақтабан шұбырынды»
ақ тайлақ
ақ шабақ
ақшелек (ауру)
ақыйқат
ақый
ақыйған
ақылдасу
ақылғөй
ақылсыз
ақындық

ақыр
ақырғы
ақырын
ақыю
аққала
аққаптал
аққу (құс)
аққұба
Аққұм (ән)
ағайын
ағайын-туған
ағалы-інілі
ағарту
ағат
ағатай
ағызу
ағылшын
аңдау
аңду
аңсау
аңтарылу
аң-таң
аңыз
аңызақ
аңырау
аңырту
аңқау
аңқыған
аңқыю (түбірі -- аңқый)
аңқұмар
аңғырт
ah!
ahлау
ah ұру

Б

багàж
бадырақ көз
бадыраю
базбіреу
базна
баиды (түбірі — байы)
бай-бәйбіше
байлану
байлап-матап
байпақ
байсымақ
байыған
байыды
байғазы
байғыз
байғұс
бактериолóгия
бактéрия
бал: бал жеді
балажан
балàнс
балауыз
бала-шаға
балақбау
балгер (бақсы-балгер)
балкóн

Инв. №
Библ.

балла̀да
балло́н
балпан
балуан
балшы-балгер
банке́т
бандеро́ль (бандеролы, бандеро́льда)
банди́т
банды
банкі (сауыт)
банке́т
банки́р
бап
баптау
барабар
бара жатыр
барақ
баратын (баратӯғын)
барар-бармасы
бардан жоқ, жоқтан бар
баржа (баржаға)
баритóн
баркà̀с
барма (болымсыз етістік)
бар ма (елі?)
бармысың?
баро́метр
баррика̀да
барса игі еді
ба̀рщина
барымта
барыс
барысында
барье́р
баркыт
баса-көктеп (кірді)
басалқа
басараздық
басы артық
бас-аяқ
басжіп
бас ию
баскетбо́л
баскінім
басмақала
баспа-бас
баспана
баспасөз
баспахана
баспашы
бассалу
бас сауғалау
бассе́йн
бас сүйек
бастан-аяқ
бастарту: ол жұмыстан бастартпайды; қонақтарға бас тартты
бастаңғы
басшы
басыбайлы
басыбүтін
басып алу
басы-қасында
басқарысу
бас катыру
бас қорғау
бас қосу (жыйналу)
баскыншылық
баскӯр
бас кӯрау

батагөй
батальо́н
батаре́я
батпан
батпақ
батра́к
батсайы
батыр-ау!
батырекe
Батыс Европа
бау-бақша
баулыйды
баурай
баурым (түбірі — бауыр)
баурымдау (ой баурымдау)
бауыздау
бауыр (баурым)
бауырмал
бауырсақ
бацйи́лла
башкӯрт
баю (түбірі — байы)
баюшылық
баялыш
баян
баяндама
баяғыдай
бақайқӯрт
бақайшақ *ж.* бақалшақ
бақас
бақсы-балгер
бақша
бақшыю (түбірі — бакшый)
бақый
бақылау
бақыр (шелек; кедей)
бақырауық
бақыраш
бақыру
бақыт (бақтым; § 9)
баға
бағана *ж.* мана
бағлан
баһар
бегемо́т
безбен
безгелдек
без-без (ету)
безек қагу
безендіру
бейбастақ
бейбақ
бейберекет (биберекет емес)
бейбіт
бейбітшілік
беймаза (бимаза емес)
бейне
бейне бір
бейнет
бейнеткор
бейпілауыз
бейсауат
бейсембі
бейтарап (битарап емес)
бейуақта
бейуақыт
бейхабар

бейімді
бейіт
бейқам
бейәдеп (биәдеп емес)
бекерден-бекер
бекзада
бекзат
бекініс
белағаш
бел байлау: тәуекелге бел байлау
бел байлаған
белдеу
белдік
белес-белес
белет
белкүрек
беломыртқа
белорақ
белору́с
белуардан
бензи́н
беп-белгілі
бержақ: өзеннің бержағы, *бі́рақ* өзеннің бергі жағы
берік
бесатар
бесенеден: бесенеден белгілі
бесжылдық
бескүндік: алдағы бескүндікте
бес күндік: бес күндік тамақ
беталды
беталыс
бет-аузы
беташар
бето́н
бетпақ
Бетпақдала
бетпақ дала
бетпе-бет
бешпент
би: би биледі; бидің билігі
библиогра̀фия
библиоте́ка
бидай
биебау
бие сауым
билеп-төстеу
билік
био́лог (биологтер)
бинокль (бинокльдің)
биоло́гия (биологиялық)
бишара
биялай
биік
биһуда
бланк
блинда̀ж
блок
блока̀да
блокно́т
бозамық
бозарынқы
бозбала
боздауық
бозторғай
бозша

бозқырау
бойжеткен
бойкүйез
бойлауық
бойра
бойсұну
бойынша
бока́л
бокс
бола ма?
болат
болашақ
болыпты
большевик
бо́мба
боржо́м
борша-борша
бос сөз
бота көз: бота көз қыз, *бірақ* қыздың аты — Ботакөз
ботаника
бота-тайлақ
бота тірсек
ботақан
бояма
бояйтын
брезе́нт
брига́да
бригади́р
бриллиа́нт
бром
броневик
броненосец
бронепоезд (бронепоезға)
бронета́нк
бро́нза
бронхи́т
бронь (брони, броньды)
брошю́ра
бу: жүкті бу; судың буы
буаз
булық
бумазей
буржуази́я (буржуазиялық)
бурыл
бутафо́рия
бутербро́д
буу
буфе́т
буфетші
бухга́лтер
буын
буыршын
буыркану
быж-быж
быжылдау
быжынау
быйыл
былдыр-былдыр
былжырау
былш-былш
былық
былықпай
былықтыру
былқ: былқ ете қалды
былқ-былқ
былғары
былғау (ластау): суды

былғады, киімін былғады
былғаныш
былғауыш
былғаң-былғаң
бырс-бырс
бырт-бырт
быртылдау
бытпылдық
бытыраңқы
быт-шыт
бытыр-бытыр
бытыра
бытыраң
бытырлау
бытыстыру
бытқыл
быязы
бықпырт
бықу
бюджѐт
бюллете́нь (бюллетені, бюллетеньдегі; § 41)
бюро́
бюрокра́т
бюрократи́зм
бізтӱмсық (жәндік)
білгір
білгіш
білезік
білек
білем-білем
біле тӱра
білеудей
білсемші
білте
білік
білім
білімпаз
біліну
біраз
бір асым
бірауыздан
бір-ақ; үйде бір-ақ кісі отыр
бірақ (жалғаулық): шақырдым, бірақ ол маған келмеді
бірақ та
бірбет (өжет): ол бірбет адам; *бірақ* кітаптың бір беті
бірбеткей
бір-бір
бір-бірден
бір-бірін
бірбүйір: оның аулы бірбүйірде; *бірақ* бір бүйірім ауырады
бір де: үйде бір де адам жоқ; *бірақ* бірде олай, бірде бӱлай
бір де-бір
бірдеме *ж.* бірдеңе
бірден-ақ
бірден-бір
бірегей
бірен-саран
бір-екі
бірер
біресе (шылау): біресе кіреді, біресе шығады

біреу-ақ
біреу ғана
бір жарым
біржақты
бір жаққа: ол бір жаққа кетті
біржола
біржолата
бір жұтым
бір кезде
біркиер
бір күні
бірлік
бірме-бір
бір мезгілде
бірнеше
бір нәрсе
бірсыдырғы
бірсыпыра
бірсәрі
бірталай
бір тағым
бірте-бірте
біртегіс
біртума (нар)
біртүрлі (қыстырма сөз): ол көзіме, біртүрлі жылы ұшырады
бір түрлі: бір түрлі киім кидік
бір тұтам
біртұтас
бір уақытта
бір шама
бір шағым
бір шөкім
бірыңғай
бірін-бірі
бірқазан (құс)
бірқатар
бірқос: ол бірқос жақсы; *бірақ* көзіме бір қос көрінді
бірәңкей
бітеу жара
біте қайнасу
бүгежек
бүгін
бүйен
бүйенқұрт
бүйрек
бүйрек бет
бүйте-бүйте
бүйі
бүйір
бүкпе
бүк түсу: асық бүк түсті; Жарас бүк түсіп жатыр
бүкшеңдеу
бүкіл: бүкіл ел, бүкіл халық, *бірақ* бүкілхалықтық.
бүкілевропалық
бүкілроссиялық
бүкір
бүкіреңдеу
бүлдірген
бүлдіргі
бүлк-бүлк
бүлк: беті бүлк етпейді
бүлкілдеу

бүлік: елге бүлік салма
бүліну
бүліншілік
бүп-бүтін
бүркеншік
бүркіт
бүрсең-бүрсең
бүрсігүн
бүру
бүршік
бүршік-бүршік
бүтін
бұлдыр
бұза-жара
бұзау
бұзаубас (құрт)
бұзау-торпақ
бұзақы
бұзып-жарып
бұзық
бұйда: түйенің бұйдасы
бұйра
бұйрық
бұйым
бұйымтай
бұйыру
бұйық
бұйығу
бұлай *ж.* былай: бұлай емес; сен бұлай сөйлеме; бұдан бұлай; былай тұр
бұлаң-бұлаң
бұлаңқұйрық (аттың жүрісі)
бұлбұл
бұлдыр
бұлдыр-бұлдыр
бұлдырық
бұлжытпай
бұлт: бірдене бұлт ете қалды
бұлтылдау
бұлшық
бұлшық ет
бұлқан-талқан
бұлқыну
бұлғау: қолын бұлғады, орамалын бұлғады.
бұлғақтау
бұлғаңдау
бұлғын
бұраландау
бұралқы
бұрамалы
бұранда
бұратала (биржолата)
бұратана
бұрнағықұн
бұрау
бұраң бел
бұрсану
бұртый, бұртыю
бұрылу
бұрым
бұрын-сонды *ж.* бұрынды-сонды
бұрынғы
бұрыс
бұрыш-бұрышына
бұрқ-бұрқ
бұркан-талқан

бұрғы
бұрғылау
бұтақ
бұқа
бұқара
бұқпантай
бұқтырма
бұқтыру
бұғаз (геогр.)
бұғалық
бұғана
бұғы
бұғы-марал
бөбек
бөгде
бөгелек
бөгет
бөгеу
бөгу (түбірі-бөк)
бөдене
бөз
бөкен
бөксеру
бөктергі
бөктеру
бөктіру
бөле
бөлек
бөлек-бөлек
бөлек-салақ
бөлтірік
бөлік
бөп-бөлек
бөпе
бөрте
бөрттіру
бөрту
бөрік (бөркім)
бөріойнақ
бөспе
бөстек *ж.* пөстек
бөстіру
бөсу
бөтеге
бөтелке
бөшке (орысша—бочка)
бәдік
бәдірең (қыяр)
бәйбіше
бәйге
бәйек
бәйтерек
бәкене *ж.* пәкене
бәкі (пәкі емес)
бәле (пәле емес)
бәле-жала
бәлекет (пәлекет емес)
бәлекор
бәлкім
бәрекелді
бәрібір
бәс
бәсе
бәсеке
бәсекелесу
бәсең
бәстесу
бәтес
бәтеңке
бәһра

В

вагóн
вагонéтка
валюта
вана́дий (ванадидің)
ва́нна
варвари́зм
вариа́нт
вассáл
ва́хмистр
ва́хта
ведомость (ведомостар, ведомосы; § 40)
вексель (вексельге, векселі; § 41)
велосипе́д
венгѐр
вестибюль (вестибюль-де, вестибюлі; § 41)
ве́ялка
взвод (взвод-қа)
винто́вка
ви́смут
витами́н
военко́м
военкома́т
вожа́тый
вокза́л (бағзал емес)
волейбол

Г

га́вань
газ
газет (орысша — газе́та)
газо́метр
газо́н
галлерѐя
га́лстук (галстугі; § 42)
гама́к
гармо́нь (гармоны, гармоньды; § 41)
гарнизо́н
гарнитýра
гастро́ль
гастроно́м
гауптва́хта
гауһар *жс.* жауһар
гва́рдия
гекта́р
гекто́граф
генера́л
генерали́ссимус
генера́л-лейтенант
генера́тор
геодѐзия
гео́лог (геологтер; § 42)
геоло́гия (геологиялық)
геомѐтрия
герб
герба́рий (гербаридің, гербариінің)
гѐтман
гибри́д

гидроаэропла́н
гидродина́мика
гидроло́гия
гимн
гимна́зия
гимна́стика
гинеколо́гия
гипѐрбола
гипно́з
гипнотизёр
гипо́теза
гипотену́за
гипс
гита́р
глицери́н
гло́бус
гольфстрѐм *ж.* гольфстрѐм
гонора́р
го́спиталь (госпиталы, госпитальдың)
готова́льня
гра́дус
грамм (граммен, граммнан; § 38)
грамма́тика
граммофо́н
гра́нка
граф
гра́фик
графи́н
грим
грипп (гриппен, гриптен; § 38).
грузи́н
гру́ппа
губерна́тор
губѐрния
гу-гу
гулеу (кулеу емес)
гуманйст (гуманистер; § 40)
гуіл
гүл-гүл: айналамыз гүл-гүл жайнады
гүмп (ете қалды)
гүнаһкар *ж.* күнакар
гүрс-гүрс
гөрі: одан гөрі (көрі емес)

Д

дабыра (үй)
дабырлау
дабыс
дажал
дайын
дала-дала
далба-дүлба
далбандап (шабу)
дал-дүл
дальтони́зм
дандайсу
данышпан

дарақ
дарвинйзм
дария (дәрия емес)
дариға-ай!
дәрынды
дәркан
дастарқан
даттау
даугер
дау-дамай
дау-жанжал
даукес
даурықпа
даурығу
дау-шар
дауыл
дауылпаз
дауыс (даусы; § 9, б)
даяр
даярлау
даярлану
даярлық
дақ: бетіне дақ түсті
дақпырт
даң-дүң
даңқ
даңқты
даңғаза
дағдарыс
дағдылы
дағы: мен дағы, сен дағы
дебитор
дегбір
дегдар
дегендейін
дегенмен
дедукция
дезертйр
дезинфекция
дейін ж. шейін: үйге дейін, былтырға шейін, қалаға дейін, кешке шейін
декабрйст (декабристер; § 40)
декабрь (декабрьде, декабрінің; § 41)
декан
деканат
декламатор
декламация
декларация
декорация
декрет
делбе
делдал
делдалдық
делегат
деленделу
делқұлы
демагог (демагогтер, демагогтік; § 42)
демалыс (күні)
дем алу: екі иығынан дем алды
демарада
демарасында
дембелше
дем беру
демде-ақ

демобилизà́ция
демокра́т
демокрà́тия
демонстра́ция
демігу
денсаулық
денщи́к
ден қою
дені сау ма?
депо́
депутà́т
дере́вня
держа́ва
дер кезінде
дерт
деса́нт
дефи́с
дециграмм (дециграммен; § 38)
джентльме́н
диагно́з
диагонà́ль (диагоналы, диагональдан; § 41)
диагра́мма
диале́кт
диале́ктика
диа́лог (диалогтен, диалогі; § 42)
диà́метр
диапозити́в
дива́н
диверса́нт
дивизи́я
дивизио́н
дидактика
дидактикалық
дидар
дидарласу
дие́та
ди́зель (дизельге, дизелі)
дизенте́рия
ди́ктор
дина́мика
динами́т
динà́мо
дипло́м
диплома́т
дире́ктор
дире́кция
дирижà́бль (дирижабльдың, дирижаблы; § 41)
дирижёр
диск
диспансер
диспе́тчер
диссертà́ция
дифтери́т
дифтери́я
дифтонг
дифференциà́л
дифференциа́ция
диффу́зия
диірмен (тиірмен емес)
дикан
диқаншылық
до́гма
дода
дожна (орысша дюжна)
дозо́р
дойбы

дóктор (доктыр емес)
докумѐнт
долана
дóллар
домалау (томалау емес)
домбығу
доминó
дóмна (пеші)
дóнор
доп (добы)
дорба (добра емес)
дорбыйған
дорбыю
дос-жар
доцѐнт
доңғалақ
доға (орысша — дуга)
доғажал (жылқы)
дрáма
драматýрг (драматург-тер, § 42)
драп
дуа
дуадақ
дуаї-дуаї
дуал
дуан
дуанбасы
дубликáт
дýма
думан
душар
дуэль (дуэльге, дуэлі; § 41)
дуылдау
дуэт
дыбыр
дыбыс
дырылдау
дырылдақ
дыңғыр
дыңғырлау
дюйм
дікілдеу
дірілдеу
діңгек
діңкем құрыды
дүбір
дүдәмал
дүйсембі
дүкен
дүлдүл
дүлеї
дүмбілез
дүмпу
дүние
дүние жүзі
дүниежүзілік
дүниеқор
дүрдию
дүре
дүрия
дүркін-дүркін
дүркіреу
дүрлігу
дүрмек
дүрс-дүрс
дүрсе: ол маған дүрсе қоя берді
дүрсіл

дүңк-дүңк
дүңкіл
дүп-дүрыс
дүшпан (дұспан емес)
дөдеге
дөй
дөкей
дөкір
дөнен
дөненше
дөрекі
дөңгелек
дөңес
дәйексіз
дәйектеме
дәйекші
дәйім
дәке
дәлдеу
дәлел
дәлелсіз
дәм
дәмдес
дәме
дәмелену
дәме ету
дәм-тұз
дәндеу
дәнді егіс
дәнекер
дәнеңе *ж.* дәнеме
дәп-дәл
дәптер
дәреже
дәрмен
дәрі
дәрігер
дәрі-дәрмек
дәсерсу
дәстүр
дәу
дәу бас
дәулет
дәурен
дәуір

Е

ебдей
ебелек
еврѐй
Евро́па
европалықтар
егер де (немесе д. м.)
егін
екінші
едірейген
едірею (түбірі — едірей)
едәуір *ж.* недәуір
ежелгі
ежірейген
ежірею (түбірі — ежірей)
езгі
езілу
екен-ау: ол да көрінеді екен-ау!

екеуара
екеу-екеу
екібастан
екіжүзді: екіжүзді адам; *бірақ* екі жүзді қанжар
екі рет
екіталай
екіқабат (жүкті); *бірақ* екі қабат мата; екі қабат келді
екілі-үшті
екі-үш
екіүшты: ол екіүшты жауап берді
елбең-елбең
елгезек (адам)
елгезер *ж.* елек
елдік
елегзу
елегзіді
елжіреу
елең-аланда
ел-жүрт
елтифат
елтірі
елші
елігу
еліктіру
елікпеу
еліту (мас болу)
елітпеді
емтихан
емхана
емшек
емізу
емізік
емін-еркін
емірену
еміс-еміс
ендала
ендеше
ендігәрі
енділік
енжар, енжарлық
ен-таңба
ен тағу
еншілес
еп-епті
епті *ж.* ебдейлі
ептеп-септеп
ептілік
ербеңдеген
ербиген
ербию
ергежейлі
ереже
ереуіл
ержеткен: ержеткен қыз
ержету
ер жігіт
ержүрек
ерлі-байлы
ерлі-зайыпты
ерну
ерсілі-қарсылы
ертерек
ертеңгі
ертеңгісін
ер-тоқым
ер-тұрман
ерші
еріту, еріткен

ертінді
есалаң
есейген
есеккүрт
есен-аман
есен-сау
есепшот
есеп-қысап
есерсоқ
есеңгіреу
ескі
ескі-құскы
естияр
естілген (түбірі — есіт)
есуас
есі-дерті
есінен тану
есірген
есіру
есірік
есіткен (естіген емес)
есітуші
етек алды (дамыды)
етек-жеңі
етпеді: тырп етпеді
етпетінен: ол етпетінен түсті
ешбір
ешкім
ешнәрсе
ештеңе
ешуақытта
ешқашан
ешқайда
ешқайсысы
ешқандай
еңалдымен
еңбекақы
еңбеккүн
еңбекші
еңбектеу
еңгезердей
еңкею (түбірі — еңкей)
еңкеңдеу
еңкілдеу
еңкіш
еңсеру
еңсесі түсу
еңіреп жылау

Ж

жабайы
жаба тоқу: «жауырды жаба тоқу»
жабдық
жабдықтау
жабық
жабықпау
жадта тұру (жадымда болу)
жады
жадырау
жаза-жаза
жазатайым
жаздыгүні *ж.* Жаздың күні

жазы
жазылу
жазым
жазық
жазық мандай
жазыңқы
жазғытұрым
жай
жай-жайына
жайбарақат
жайдары
жай-жапсар
жайлау
жайпалу
жайпақ
жайсаң қаска
жайшылықта
жайылым
жайын (балық)
жайып-шуып
жалақор
жалақы
жаланаш
жаланбас
жаланаяқ
жалаң-жалаң
жалаң-жұлаң
жаланбұт
жаланқабат
жалба-жұлба
жалбыраған
жалбырау
жал-жая
жалма-жан
жаламуыз
жалпылама
жалт: жалт қарады
жалт-жұлт
жалтыр
жалтыр бас
жалындыру
жалынышты
жалқаяқ
жалғыз-жарым
жалғыз аяқ (жол)
жалғызсырау
жаманат
жамап-жасқау
жамап-жасқап
жам ағайын
жамағат
жамбы
жамылғы
жамырау
жаналқым
жан алғыш
жанармай
жанартау (геогр.)
жанат
жанашыр
жанбас
жангешті (кісі өлтіргіш, зұлым)
жандарм
жанды-жансыз
жанжал
жақ-жақ
жанкеспе (ұры)
жанкүйер
жанр
жансерік

жансүйер; *бірақ* жаным сүймейді
жанталасу
жантақ
жан түршігерлік
жан-тәнімен
жануар
жан шошырлық
жаншу
жаны ашыды
жанқалта
жан қиярлық
жапа-жалғыз
жапалақ
жапан далада
жапан түз
жапа-тармағай
жап-жас
жап-жақсы
жап-жақын
жап-жаңа
жаппа
жапсырма
жапырақ
жарамсақ
жаратылыс
жарақат
жар-жар
жария (жарыя, жәрия емес)
жар салу
жартас
жарылқану
жармасу
жарымағыр
жарымжан
жарым-жартысы
жарымес
жарыссөз: жарыссөз басталды
жарыған
жарқырау
жарғанат
жасырынбақ
жасырыну
жасыту
жасытқыш
жасық
жасқаншақ
жасұлан
жасөспірім
жата қалу
жатақхана
жатжазу *ж.* жатқа жазу
жатсынбау
жаттықтыру
жатырқау
жатық
жауап
жауапкер
жаудыру
жаужалам
жаурау
жауторғай
жауу
жауынгер
жауын-шашын
жауырын
жаю
жая
жаялық

жаяулық
жаяу.
жаяу-жалпы
жақындату
жақүт
жаңбыр
жаңсақ
жаңылтпаш
жаңылу
жаңылшақ
жаңылыс
жаңқа
жаңғақ
жаңғырту
жаңғырық
Жағалбайлы
жағал-жағал
жағармай
жағдай
жағымпаз
жағымсыз
жағысу
жегжат
жедел жәрдем
жедеғабыл
жезтырнақ
жеке-жеке
жекпе-жек
жексембі
жексүрын
жекіру, жекірді
желаяқ
желатан
желбау
желбегей
желбезек
желбуаз
желбүйда
желдеткіш
желдік
желе-жорту
желкем
желке тамыр
желке шаш
желмая
желпу
желп-желп (етеді)
желпуіш
желпілдек
желпіну
желсөз (бос сөз)
желінсау
желе-жорту
желқайық
желқом
желөкпе
жемтік
жемқор
жеміс
жендет
жент
жерағаш
жер-дүние
жер-жебіріне..
жер-жиһан
жер жүзі
жеркену
жеркеншек
жер-көк
жермай

жермен-жексен
жер ортасы
жерошақ
жер-жерден
жер тыңайтқыш
жер түбі
жеру
жершіл
жерік
жер қайысқан
жер қыртысы
жесір
жеткіншек
жеткізу
жетпіс (жетпісінші)
жетпіс алты
жеті ата
жетім-жесір
жеңге
жеңеше
жеңіл-желпі
жеңімпаз
жең ұшынан
жиде
жидек
жидіген
жиек
жиен
жиеншар
жиреңу
жиі
жиһаз
жиһан
жиһанкез
жойылды
жойқын
жолазық
жолашар
жолбарыс
жолбасшы
жолбике
жол-жөнекей
жолшыбай
жолығысу
жомарт
жоңғы
жортақ
жорт: атқа мініп жорт
жортушы
жортуыл
жорық
жосыту
жоталы
жою (түбірі — жой)
жояды
жоқтаушы
жоқшы
жоғалту
жоғары-төмен
жоғары
жоңышқа (жоңырышқа емес)
жоңқа
жуа
жуандық
журна́л
жусан
жуу
жуушы
жуый (көрме)

жуынды
жуырда
жуырқан (көрпе)
жуытпа
жуық арада
жыбыр-жыбыр
жыйылыс
жыйна
жыйналыс
жыйнақ
жыйнақты
жыйын
жыйын-терін
жыйыр
жыйырылып (түбірі — жыйыр)
жыйырма бес
Жыйырмабес (ән)
жыйырмасыншы *ж.* жыйырманшы
жыйыру
жыйған-терген
жылан
жыланкөз
жыланқұрт
жыламсырау
жылап-сықтап
жылауық
жылмақай
жылман
жылмаңдау
жылпос
жылт-жылт
жылтырақ
жылу
жылы
жылқышы
жылқұсы
жым-жырт
жымпый
жымпыю
жымыраю
жымырылу
жымыю
жымқыру
жындану
жыпылық
жыра
жырт (қағазды жырт)
жыртылу
жыртылған
жыртық-жыртық
жыртық-тесік
жырым-жырым
жырымшы
жырық
жыңғыл
жыға
жюри
жібек
жіберу
жігерлі
жігіт
жігіт-желең
жілік
жіліншік
жіптіктей
жіті
жітікке саяқ
жіңішке
жүгіртпелі
жүдеу

жүз
жүзік
жүзіқара
жүйе
жүйке
жүкаяқ
жүкті
жүлге
жүндес
жүн-жүрқа
жүрдек
жүрдім-бардым
жүре алмады
жүреген
жүре-жүре
жүрейік
жүремісің?
жүріс
жүбай
жүбату
жүдырық (жүмырық емес)
жүдырықтай
жүлма-жүлма
жүлын
жүлық
жүлкыну
жүма сайын
жүмсақ
жүмылдыр
жүмыр
жүмыртқа
жүмыршақ
жүмысшы
жүп (қарсы мағнасы тақ)
жүпар
жүп-жүмыр
жүпыны
жүрағат
жүрт
жүртшылық
жүрын
жүткыншақ
жүқалау
жүқпалы
жүғымсыз
жүғымтал
жүғын
жөнелт
жөнінде
жөпелдемде
жөргек
жөңку
жөңкілу
жәбірлеу
жәдігөй
және (жана емес)
және де
жәрдем
жәрменке

З

забо́й
забойшы
завко́м (завод комитеті)
заво́д (заводтан; § 13)
за́гс
заём (заёмға)
зака́з
зайып
запа́с
запыран
зар илеу
зарық
зар қақсау
зарығу
зауық (зауқым; § 9, б)
зая: еңбегім зая кетпеді
зақым
зағып
заңғар
звено́ (звеношы)
зени́т (зенитші)
зергерлік
зерде
зеректік
зерттеу
зеңбірек
зеңгібаба
зеңгір
зифа (зипа емес)
значо́к (значогім)
зорлық-зомбылық
зоология

зоопарк (зоопаргі, зоопаркке; § 42).
зоотехник (зоотехнигі, зоотехникке; § 42)
зу-зу
зым-зыя
зымыстан
зымырау
зымқыя
зындан
зыр жүгіру
зырылдау
зырылдауық
зығыр
зығыр майы
зығырдан: зығырданым қайнады
зиялы
зиян
зияпат (зияфат емес)
зілдей
зіркілдеу
зәбірсіз (сөз)
зәйтүн
зәр
зәре: зәрем қалмады, зәресі ұшты
зәрре
зәру
зәуде
зәулім

И

и: и иледі; ні қанды; ағашты и
иба
игі еді: барса игі еді
игілік
идеали́ст (идеалистік)
идеа́л
идеоло́гия
идѐя
ие: малға ие бол, үй иесі
иек
иек артӯ
иелік
иемдену
иеро́глиф
изелу
изоля́тор
икемді
илану
имек
именбейді
иммигра́нт
импера́тор
империали́зм
империали́ст (империалистік; § 40)
импѐрия
инвѐрсия
инду́кция
ине-жіп
инелік
инженѐр
инженѐр-техно́лог
инкасса́тор
инкуба́тор
инкуба́ция
инспѐктор
инспѐкция
институ́т (институтқа)
интеллигѐнт
интеллигѐнция
интенси́в (интенсивті)
интерва́л
интервѐнция
интерна́т
интернациона́л
интернационалдық
интона́ция
ио́д
ипри́т
ипподро́м
иреңдеу
искусство
итарқа
итаршы
итаяқ
итжығыс
иық

К

ка́бель
кабѝна (кабинаға)
кабинет
кавказдықтар

кадр (кадрлар)
каза́рма
како́
календа́рь (календары, календарьдан; § 41)
кали́бр
ка́лий (тӯзы)
каллигра́фия
кало́рия
калош *ж.* гало́ш
калькуля́ция
ка́льций (хим.) (кальцидің кальциінің)
камелеттік
камфара́
кани́кул
капита́л
капитали́ст (капиталистер; § 40)
капитуля́ция
карантин
карикату́ра
карнава́л
ка́рта
ката́лог
картель (картелі, картельден; § 41)
карто́н
картоп
картотека
карточка́
ка́сса
кассир
кастрөл (орысша — кастрю́ля)
категория
ка́тер (кеме)
ка́тет (геом.)
ка́федра
каю́та
квартал
квартет
кварц
квита́нция
кебеже
кебенек
кебірсу
кебіс
кебіс-мәсі
кегль (кеглі, кегльді; § 41)
кедір-бұдыр
кедергі
кежеге: кежегесі кейін тартты
кездейсоқ
кезек-кезек
кезқұйрық (құс)
кеиді (түбірі — кейі; ол неге кеиді?)
кейбір
кейбіреу
кей жерде *ж.* кейбір жерде
кейкезде *ж.* кейбір кезде
кей-кейде
кейуақытта
кейін (соң): одан кейін;

кейін тұр
кейінгі
кейінірек
кейіп: кейіп отыр
кейіпкер
кейіс
кекіл
кекілік
кекірей
кекірею
кекірік
келемеж
келемісің? *ж.* келесің бе?
келер-кетер
келешек
келсе игі еді
келі-келсап
келім-кетім
келін-кепшік
келісті
кемеліне (келді)
кеменгер
кемиек
кем-кетік
кемсеңдеу
кемпірауыз (аспан)
кемпірқосақ
кем-тар
кендір
кент (қала): Шымкент
кепіл
керден соққыр! (қарғыс)
керек-жарақ
керемет
керенау
кереует (орысша — кровать)
керекарыс
керекұлаш
керең құлақ (адам туралы)
кереңкұлақ (өсімдік)
кермыйық
керсен (ыдыс)
кер соққан
кертартпа
керту
керуен
керуенбасы
кері кеткен
кесе-аяқ
кесепат
кес-кестеу
кеспе
кесіртке
кесір
кете алмадым
кетер-кетпесте-ақ
кетпен
кетпен сап (кетпеннің сабы)
кеуде
кеуек
кеу-кеулеу
кешеуіл
кешке жақын
кешке таман
кешке қарай
кешкілік

кешкісін
кешқұрым
кешірек
кешірім
кеще
кеңгір
кеңдік
кең маңдай
кеңпейіл
кеңсе
кеңсірік
кеңшілік
кеңірдек
кигіз: киім кигіз
кикең-кикең
киловáтт (киловаттан; § 38)
килогрáмм (килограмман; § 38)
килограмдай
киломѐтр
кинематогрáфия
киноó
киноаппарáт
кинооперáтор
кинотеáтр
киностýдия
киóск
кисѐль (киселі, киселге; § 41)
кит (балық)
китін-китің
киіз: киіз үй
киік
киім
киім-кешек
киіт: ол киіт киді
кларнѐт
класс (кластан; § 38)
клáссик
клеѐнка
клѐтка (анат.)
клúзма
клúника
клишѐ
клуб (клубтан; § 13)
кнешке (орысша— книжка)
кнóпка
князь (князьдер, князің; § 41)
кобáльт (хим.)
кóдекс
кокс
коленкóр
коллѐгия
коллектúв
коллѐктор
коллéкция
колхозшы
командá
командúр
командирóвка
комбáйн
комбинáт
коминтéрн
комиссáр
комиссариáт
комúссия
комитѐт
коммýна
коммунáр

коммуни́зм
коммуни́ст (коммунистер; § 40)
коммута́тор
коммюнике́
компа́ния
ко́мпас
компози́тор
компо́т
компрѐсс (компреспен; § 38)
комсомо́л
конвее́р
конвѐнт
конве́нция
конвѐрт
конво́й
конгрѐсс (конгреске)
конденса́тор
кондитѐр
конду́ктор
ко́нкурс
консерва́тор
консерватория
консе́рв
конспѐкт
конституция
конструкция
ко́нсул
консульта́ция
консульта́нт
конта́кт
контекст
контингент
континент
контор

контора́щик
контраба́нда
контраба́с
контра́кт
контрама́рка
контрибу́ция
контролёр
контрреволю́ция
ко́нус
конфере́нция
конфискация
концентр
концерт
концессия
конькй
конья́к
кооперати́в
кооперация
координата
коро́ль (корольга, королын; § 41)
ко́рпус
коррѐктор
корректу́ра
корреспонде́нт
костю́м
коси́нка
ко́фе
коэфициент
кран
крахма́л
кредит
крейсер
крематорий
Кремль (Кремлім, Кремльде; § 41)

кре́ндель
крист́алл (кристалды, кристалы; § 38)
крокоди́л
куа: куаларды куалыққа тарту, қуалық ет
кулак (құлақ емес)
культива́тор
купо́н
курс
курса́нт
курси́в
курье́р
куро́рт
куәлік: куәлік хат
кідіру
кідің-кідің
кіжіну
кілегей
кілем
кілең
кілт: буыны кілт ете қалды
кілттеулі
кілтің-кілтің
кілі́т: есік кілттеулі
кіналы (кінәлі емес)
кіналау
кіндік
кіп-кішкене
кіре
кіреберіс: үйдің кіреберіс алдында; бірақ үйге кіре бер
кірекеш
кіресуке
кірпікшешен *эс.* кірпішешен
кірпіш
кіріптар
кіріс-шығыс
кісендеулі
кісілік
кісімсу
кісімсіну
кісі-місі
кітап
кітапхана
кіші-гірім
Кішіжүз (ру аты)
кішіпейіл: кішіпейіл адам
күбі
күбір
күбіртке
күде
күдер үзу
күдіктену
күжбан
күжілдеу
күжірей
күжірею
күздік бидай
күздігүні *ж.* күздің күні
күзем түсе
күзек
күзеу

күйгелек
күйе
күйез
күйек
күйеу
күйкентай
күйме
күйреу
күйреуік
күйсеу
күйттеу (бағу, күту)
күйік
күйініш
күйіркелесу
күйіс
күкірт
күл: оттың күлі; біреуге күл
күлгірсу
күлдіргі
күлдіреуік
күлдір-күлдір
күлегеш
күлкі
күлкі-келемеж
күл-күл: көзі күл-күл жайнайды
күллі
күл-парша
күл-талқан
күлу
күлімсу
күлімсіреу
күлман (гуман емес)
күмәнданба
күмәнды
күмансыз
күмбез
күмп-күмп
күмпи
күмпию
күмпіл
күмпілдеу
күмілжу
күмілжіген
күміс
күна
күнакар
күнара
күнбатыс
күнбағар
күнбе-күн
күнгей (жақ)
күңгірттену
күндес
күндіз-түні
күнелту
күнжара
күн сайын
күн санап
күнтимес
күн-түн (демей)
күншығыс
күн күңіратпай
күн ілгері
күні бойы
күні-түні
күпі
күпілдек
күрбең
күрделі
күрек

күрек тіс
күретамыр
күржік
күрзі
күркө
күркетаўық
күркіреу
күрмек
күрп-күрп
күрс: ол жерге күрс ете қалды
күрс-күрс
күрсіл
күрт-күрт (күйсеу)
күртік: күртік қар
күріш
күс
күстана
күтпей-ақ
күту
күтім
күтірлету
күшала: ит күшала жеді; *бірақ* олар күш ала бастады
күш алды
күшену
күшеншек
күш-көлік
күшік
күш-қуат
күй
күю
күңгірттену
күңкіл
күнк: бірөу күнк етө

қалды
көбе
көбей (түбірі — көп)
көбейткіш
көбейту
көбелек
көбелеу
көбеюі (түбірі — көбей; малдың көбеюі)
көбік
көбінесе
көбірек
көгал
көгендеу
көген жіп
көгершін (құс)
көгорай
көгілдір
көгілжім
көже-ыламық
көжек
көжекатық
көз алдында
көзақы: көргеннен көзақы
көз байлау
көзбе-көз
көздесу
көз жазба
көзжас: көзжасы мөлт етті; *бірақ* көзі жасаурады, көзі жасқа толды
көз жанары
көз жұмған: өл көз жұмған ер

көз көрген (таныс)
көз майы
көзсіз
көз тоймас
көз шырын алу
көзілдірік
көзір
көзқарас (пікір)
көз қарасы: оның көз қарасы жақсы
көз ұшында
көйлек
көйлек-дамбал
көйлек-көншек
көйлекшең
көйлек-ыстан
көкала: көкала соққыр, көкала қойдай етіп сабады; аспанды көкала бұлт қаптады; көкала мылжың
көкбақа
көкдәрі
көкек (құс)
көкжөтел
көк майса
көкнәрі
көкпек
көкпеңбек
көксау
көксағыз (өсімдік)
көксерке (балық)
көктас (көкдәрі); *бірақ* майда көк тас табанға батты

көктем
көктікен (шөп)
көкше
көкірек
көкірек ауру
көкіреқше
көккұтан
көлбақа
көлбектеу
көлбең-көлбең
көлденең
көленке
көлік
көл-көсір (өте мол)
көмбе (ұра)
көмей
көмек
көмекші
көмір
көне
көнек
көнтек
көнтерлі
көп, көбі, көбінесе
көпес
көп-көрім
көпір
көпіршік
көпірме
көргенсіз
көре алмадым
көре-біле
көрегендік
көре-сала
көркемөнер

көркін көру
көрпеше
көрсе қызар
көртышқан
көршілес
көрік (кісінің көркі; *бірақ* ўстаның көрігі)
көрікті
көрім
көрімдік
көрініс
көсеге: көсеген көгергір
көсеу
көсік (өсімдік)
көсілу
көшбасшы
көш жер
көшкін
көшпелі
көшірме
көңіл: көңілім ауды; § 9 (кеуіл емес)
көңілшек (кеуілшек емес)
кәде: кәдеге асу; қонақкәде
кәдуілгі
кәдік
кәдімгі
кәйкі (ағаш)
кәкпір (ыдыс)
кәкір-шүкір
кәмпит
кәні: кәні, көрейік; кәні, көрсетші
кәніки
кәнігі *жс.* қанігі
кәрие (кәриелер, кәриеге)
кәрі: «кәрі қойдың жасындай жасым бар»
кәрілік (қарылық емес)
кәсіпшілер
кәсіп орындары
кәсіпшілер одағы
кәусар

Л

лабора́тория
лабора́нт
ла́герь (лагерьге, ла́гері)
лаждау
лажсыз
лазаре́т
лазым
лай (ылай емес: § 9, а)
лайсыз
лайықты
лампы (орысша—лампа)
лампымай
лапас
лап-лап
лапылдау
лапыру
ларёк

лас (ылас емес)
ластау
латынша
лауазым
лау-лау
лауреа́т: Сталиндік сыйлықтың лауреаттары
лауылдау
лашық
лашын
лақ (ылақ емес)
лақа балық
лақап
лақ-лақ
лақтыру (ылақтыру емес)
лақтырыспақ
лағнет
лебіз
леген
лезде
лезги́н
лек-лек
ле́ксика
лексиколо́гия
ле́ктор
ле́кция
лекілдек
ленини́зм
ле́нта
леп (лебі)
лепілдеу
лепіру
либера́л
либерали́зм
лими́т
лимо́н
лимона́д (лимонадты)
лингви́стика
линко́р
ли́рика
литогра́фия
литр
литрлік
лоблу
лобогре́йка
логари́фм
ло́гика
логикалық
ло́жа
локомоти́в
лото́
локсу
локылдау
лыпылдау
лық-лық
лықсу
лықылдау
лықылықтау
лүп-лүп
лүпілдеу
ләззат
Ләйлі
ләм-мим

М

мавзоле́й
магази́н (магазинде)
магистра́ль (могистралы; магистральдың; § 41)

мáгний
магни́т
мадақтау.
мадьярлар
маёвка
мазалау-
мазар
мазасыз
мазақ-
мазақтау
мазмұ̄н
мазýрка-
майда
майдалау
майдан-
майда-шүйде
майлық
майлы қасық.
маймаңдау
маймыл
маймөңке.
майóр
майрылу
майсөк
майтабан (балық)
майталман
май шам-
майысқақ
майкáра (өсімдік)
макарóн-
макéт
мал-бас: мал-басың аман ба?
мал-жан
малúна
малтығу
мамырлау
манаурау
мандарúн
мандáт
мандалúн
манёвр
маникю́р
манифéст (манифестің § 40)
манóметр
мàрганец
маргарúн
мардымсу
мардымсыз
мàрка (марканың)
марксизм
марксúст (марксистер, § 40)
мармелàд-
март
марш
мàршал
маршировка
маршрýт
марқа
марқа қозы
марқаю
марқұ̄м
масайрау
масахана
мàска
маскарáд
мàссаж

мастерско́й
масшта́б
математика
материа́л
материали́зм
материк
матра̀с ж. матрац
ма́трица
матро́с
маубас
ма̀узер
маусым
мауқын басу
махаббат
махо́рка
машақат
маши́на
машини́стка (машинистқаға)
машина-трактор станциясы ж. МТС
машық
машықтану
мая
маяк
маялау
мая-мая
мақал
мақала
мақлұқ
мақпал
мақсат
мақұлдау
маңдай (маңлай емес)
маңдайша
маң-маң
маңыз
маңырау: қой маңырады
маңқый
маңқыю
маңғаз
маңғол
мағлұмат
мағна (мағына емес)
мағналы
мебель (мебелі, мебельді)
мегежін
мегзеу
медет
медеу
медиа́тор
медици́на
медресе
мезгіл
мейлі
мейлінше
мейман
мейманхана
мейрам
мейрім, мейрімді
мейрімшілік
мейіз (миіз емес)
мейірбандық
мекеме
мекиен
мектеп, мектебім
мекірену
мело́дия
мелши

мелшиіп
мелшию
мембра́на
мемлекет
мемора́ндум
ме́нзула
менинги́т
менмендік
менсінбеушілік
меншік
меньшеви́к
меньшеви́зм
меню́
мерей, мерейі
мереке
мерзім
меридиа́н
мерино́с
мерт
мертік
меруерт
месткóм
мес-мес: мес-мес қымыз
мес қарын
металл (маталдар; § 38)
металлурги́я
металшылар
метафи́зика
мета́фора
мето́дика
методи́ст (методистер)
метр
ме́трика
метро́
метроло́гия
метрополите́н
метропо́лия
механи́зм
меха́ник
меха́ника
мешеу
мещан
мендуана
мең-зең
меңіреу
мизам
микро́б (микробтар; § 13)
микробиоло́гия
микроско́п
микрофо́н
милитари́зм
миллионе́р
мили́ция
миллиа́рд
миллигра́мм
миллиме́тр
миллио́н
минера́л
минерало́гия
мини́стр
миномёт
миноно́сец
минут (орысша—мину́та)
мирас
мирасқор
миссионе́р
ми́ссия
ми́тинг (митингіде)
миуа
миф
мифоло́гия

мияулау
мо́да
мойнақ
мойын
мойыма
мойынша: аттың мойнашасын ал
моле́кула
молоти́лка (молотилкаға; § 10)
молтақ
молшылық
момақан
момын
монархи́ст (монархистер; §§ 40, 10)
мона́рхия
монасты́рь (монастырьдың, монастыры; § 41)
монограмма
монография
моноло́г
монопо́лия
монта́ж
монтаны
монтёр
монша: ол моншаға барып жуынды
МОПР
мора́ль (моральдық; моралы; § 41)
мордва́
морзе аппараты
морфоло́гия
мосы
мосқал
мотовагон
мотово́з
мото́р
мотоци́кл
мотоциклист
моча́лка
мою
МТС *ж.* машина трактор станциясы (МТС-ке, МТС-тің; § 31)
муафық
музе́й
му́зыка
музыка́нт
му́фта
мыжыма
мыжу
мыжғылау
мызбақпау
мызғымау
мый, мыйы
мыйдай дала
Мыйғұла
мылжа-мылжа
мылжың
мылтық
мынадай
мыржық
мырза
мырс: мырс етіп күлді
мырс-мырс
мыртық
мыс
мысалы (мыйсалы емес)
мысық

мысыққұйрық (шөп)
мысқал
мықтап (байла)
мықты
мықын
мыңбас (өсімдік)
мыңбасы (бұ да жүзбасы, онбасы с.)
мың-мың
мыңғырлау
мыңғырған
мыңғыр
мінгестіру
мінгесу
міндет
міндеттеме
мінез
мінездеме
мінез-құлық
мінеу
міну
міне (міні емес)
мінеки
мір *ж.* мүр: тілі мірдің оғындай
місе: ол сөзімді місе қылмады
міңгірлеу
мүгедек
мүдде
мүдіру
мүдіріс
мүйіз
мүйіздеу
мүйіс
мүк: ол мүк түсті
мүкаммал
мүлде
мүлік (мүлкім; § 9, б)
мүлтік
мүмкін
мүскін
мүсін
мүсәпір
мүфти
мүше
мүшел
мүшелік
мүшкіл
мұзбалақ
мұздай
мұнай
мұнара
мұндай (бұндай емес)
мұндай да: мұндай да оңбаған адам болады екен-ау! *бірақ* мұндайда ескермейді
мұның (өзі) *ж.* бұның (өзі)
мұрабба
мұрап
мұрагер
мұратына (жету)
мұржа
мұрса
мұрсат
мұрт: оның мұртын балта кеспейді

мұрын (мұрны)
мұрындық
мұсылман
мұхит
мұқтаж
мұқыл
мұқият
мұңай
мұңаю
мұңдас
мұғалім (мұғалым емес)
мөлдір
мөлиген
мөлию: мөлиіп отыр
мөлт-мөлт
мөлтілдету
мөп-мөлдір
мөңку
мөңкігіш
мөңіреу
мәдени
мәдени-ағарту
мәдениетті
мәжліс
мәжнүн
мәз болды
мәз-мәйрам
мәлімдеме
мәлімет
мәліш қой
мәлғұн
мәмпәси
мәміле
мән-жай
мәнерлі
мәнті
мәнісі
мәртебе
мәслихат
мәсі
мәуе
мәуелі
мәшһүр
мәңгі
мәңгілік

Н

набә́т
нага́н
награ̀д (наградқа; § 13)
нажағай
найсап
накладно́й
налу
налымау
намаздігер
намазшам
намыс
намыскөр
нанар-нанбас
нан-пан
наразы
наргескен
наресте
нарық (нарқы; § 9, 6)

нас
насихат
насо́с
насыбай
насыр: іс насырға шапты
натр, натрий (хим.) натриден, натриі)
наурыз
наурыз көже
наурызнама
науқан
науқас
нафтали́н
нахақ
нахақтан-нахақ
нашатырь *ж.* ныса́тыр
нақсүйер
нақты
нақыл
нақұрыс
нағайбыл
нағыз
небары
небір: жаңа небір семіз қойларды айдап өтті
негати́р
негіз
недәуір *ж.* едәуір
некен-саяқ
немене
немере
немере-шөбере
немесе
неміс
немғұрайды
несие
несібе
несіне
нетейін (не етейін)
неткен (не еткен)
неше
нешінші
неғыласың (не қыласың)
неғып (нағып емес)
неғұрлым: жерді неғұрлым жақсы өңдесең, соғұрлым егін бітік болады
ниет
ниеттену
ни́кель (никельді, никелі; § 41)
нобайы
нове́лла
ноль (нольге, нолі)
номер
номенклату́ра
номина̀л
но́рма
но́та
нота̀риус
ноябрь (ноябрьдің, ноябрі; § 41)
ноғайлы
нысана
нышан
нығайту
нығаю (түбірі — ныға́й; § 5)
нағая (түсу)

НЭП
нӯсқа
нӯсқау
нӯқсан
нӯқу
нӯқып-нӯқып
нөкер
нөсер
нәзік
нәйім-нәйім (бауырсақ)
нәпсі
нәрсе
нәсіп
нәтиже

О

оба
обал
облига́ция
облыс
обу
объект (объектіге; § 39)
обыр
обықтыру
обығу
о́вощь
овча́рка
о́да (әдеби)
о да *ж.* ол да: о да біз-бен бірге келді
одан-бӯдан
одан да
одеколо́н
одырайған
одыраңдау
о жақ-бӯ жағы
озбыр
ойда жоқта
ойдай!
ойда-қырда
ойлы-қырлы
оймауыт
ойпырмай!
ойран
ой-сезім
ойшыл
ойын
ойын-күлкі
ойыншық
ойысу
ойық
ойы-қыры
ойқы-шойқы
око́п
округ (округтік; §§ 13, 42)
октябрь (октябрьдің: § 41)
Октябрь революциясы
олай-бӯлай
ол да болса
олимпиа́да
оли́ф (олифпен)
ол-пӯл

ол түгіл
омақасу
омбылау
омбы, қар
омырау
омырау қалта
омыртқа
он бір
онкүндік: бірінші онкүндікте жоспар жақсы орындалды; *бірақ* ол он күндік тамағын алды
он-ондап
оншалықты
оншама
опат
операция (хир.)
оп-оңай
оппозиция
оппонент
оппортунизм
оппортунист (оппортунистер)
оптика
оптимизм
опырма
опыр-топыр
опырылу
опық жеу
оралымды
орашолақ
орден (ордені, орденмен)
бр дер
ордината
ординатор
оригинал
оркестр
орман-тоғай
Ортажүз
орталық
ортанбел
ортанжілік
ортаншы
ортанқол
ортеке (ойын)
ортодокс
орфография
ору
орылу
орын (орны; орна; § 9, б)
орынбасар
орында
орындық
орын-орнына
оркоян
осалырақ
осетин (халқы)
осоавиахим
осы-ақ
осындай да осындай да жазу бола ма!? *бірақ* осындайда көріп қал
осынау: осынау жерді
осқыру
осы ғана
отағасы
отряд (отрядке)
оттегі

офицéр
офицúант
óчерк
ою (оюы)
оянбастан
ояну
ояу
оқ-дәрі
оқжылан
оқпан
оқта-тек̄те
оқтын-оқтын
оқу (түбірі—оқы; § 3)
оқушы
оқшантай
оқымысты
оқыра
оқыс
оқытушы
оңбағандық
оңды-салды
оң жақ: оң жаққа бұрыл, оң жағы көрініп тұр
оң көз
оңтайлану
оңтүстік
оңқай
оғат

П

пайда
пайдакүнем
пайдақор
пай-пай
пайым
пайымдану
пакéт
палáта
палау
пальтó (пальтолық астар)
парáграф
парáд
паралúч
параллелограмм
параллелепúпед
пара-пара
парасат
паратúф
парашю́т
парк (парктің; § 42, ескерту)
паркéт
парлáмент
парламентарúзм
паровóз
парóль (парольды, паролы)
парóм
пароходóд
партизáн
пáртия
парыз
парық (парқы; § 9, б)

па́спорт
пассажи́р
пасси́в
пасы́к
патéнт
патнос (орысша—подно́с)
патри́арх
патриот
патриоти́зм
патру́ль (патруля́да, патрулы)
патша (патса емес)
па шіркін!
педаго́г (педагогке, педагогтің
педагоги́ка
пейіл (пейілі; § 9, б)
пенсионе́р
пе́нсия
перга́мент
перзент
перне
перпендикуля́р
перро́н
пессими́зм
пети́т
пешет (орысша—печа́ть)
пиани́но
пило́т
пионе́р
пирами́да
пияз
пияла
плака́т
планёр
плантáция
планéта
пласти́нка
пла́стырь (пластырьдан, пластыры; § 41)
платфóрма
плащ
пленум (пленумға)
плóмба
подря́дчик
подъезд (подъезге, подъездең; § 40)
поезд (поезға, поездан; § 40)
полигра́фия
поликлини́ка
политéхникум
поли́ция
полко́вник
поля́к
помéщик
порт
портрéт
портфель (портфельге, портфелі)
по́чта
почтальóн
поэма
практика́нт
пра́порщик
председа́тель (председательдің, председателі; § 41)
президéнт
президиум
премьер-мини́стр

препара̀т
примус
принцип
прѝстав
прѝстàнь (пристаньға, пристаны; § 41)
пробле́ма
проводни́к
програ́мма
прое́кт
прое́кция
проже́ктор
прокламà ция
прокуро́р
прокурату́ра
пролетариа̀т
пропе́ллер
пропо́рция
про́пуск
прора̀б
протектора́т
протоко́л
профера́нс
профе́ссор
процеду́ра
проце́нт
проце́сс
психоло́гия
пулемёт
пункт (пунктке, пункттің)

рабфа́к
радиа̀тор
радика́л
ра̀дио
путёвка
пырақ (ертегі)
пысық
пышақ
пьéса (пьесаның)
пікір
піл
піскек *ж.* піспек
пістe
пісу
пісірім (сүт пісірім)
пісіру
пішен
пішін
пұшпақ
пұшық
пұт (орысшасы — пуд)
пәстек
пәлдену
пәлен-пәстен *ж.* пәлен-пәштуан
пәлен-түген
пән
пәре-пәре
пәрмен
пәс
пәтер
пәтер үй
пәтуа
пәтуасыз

Р

радиогра́мма
радиостанция
радиотелегра́ф
ра́диус
рай: күннің райы
раке́та
ра́порт
рас (ырас емес)
рас-ақ
расписа́ние
расында
рахит (ауру)
рақат
рақым
рақымсыз
реакционе́р
реали́зм
реали́ст (реалистік; § 40)
ревко́м
ревмати́зм
революционе́р
револю́ция
регла́мент
регуля́тор
реда́ктор
реда́кция
reéстр
режиссёр
резенке
резервуа́р
ре́йс
рекла́ма
реко́рд
ре́ктор
рельс
ренжі, ренжу
ренжісу
ре́нта
рентге́н
репара́ция
репертуа́р
репети́ция
репортёр
респу́блика
ресторан
ресми
рет: екі рет, ретіне қарай, рет-ретімен
рефера́т
рефе́рендум
референ́т
рефо́рма
реформи́зм
реце́нзия
рецепт (рецептімен)
рең: оған рең кірді, оның рені жаман
риза *ж.* ырза
ризалық *ж.* ырзалық
ри́фма
рия
роман
романти́зм
ро́мб
Россия
россиялық
ро́та
рота́тор
ротми́стр
рояль (рояльды, роялы; § 41)

ру: бір ру ел, руы — Найман
рулѐт
руль (рульке, рулі; § 41)
ру́пор
рух
рухани́ (руханилер)
рухани-мәдени
рыча́г
рүқсат (үрүхсат, үлықсат емес)
рәсуа

С

сабылу
сабын
сабыншы
сабырлы
сабақ
садаға: садағаң кетейін
сазайын
саз балшық
сайгүлік
сайма-сай
сай-сала
сайын: келген сайын, жыл сайын
сайып келгенде
сайыпкер
сайыс
сайысу
салалы
салақсу
салдыр-гүлдір
салдыр-сүлдыр
салпан құлақ
салпы ерін
салт атты
салтанатты
салт-сана
салют
самауыр
самолёт
самсау
самғау
самұрық
саналуан
санато́рия
сандырақ
сандық
сантимѐтр
сан-сапа
сап-сап
сап-сары
саптаяқ
сапырылыс
саралау
сарап
сарапшы
саратан (ай аты; қоңыз)
сарбаз
сардала

сарнау
сарсан: әуре-сарсан
сарсылу
сарт-сұрт
саршұнақ
сары атан (түйе)
сарыбас (жылан)
сарыгідір
сарымай, қарамай, тоңмай; *бірақ* іш май, құйрық май желін май бөлек жазылады
сарымсақ
сарын (сарна)
сарып (індет)
сарыуайым (сарыуайымға салынба)
сарық
сарықарын (әйел)
сарығу
сарқу
сарқырама
сарқыт
сарғылт
сасықкүзен *ж.* саскүзен
сасыққурай
сасқалақтау
сатыр-сұтыр
сауап
сауда
саудагер (сәудегер емес)
саудагершілік
саудырау
саудырлақ
саулық
саумал
саумалау
саусақ
сауу
сауын
сауыншы
сауыт
сауыт-саба
сахара (сақара емес)
сахна
сая
саябырсу
саясат
саяси сабақ
саяси-ағарту
саякат
саяқсу
сақадай сай (тұрсын)
сақайған
сақал-мұрт
сақал-шаш
сақпан
сақ-сақ (күлу)
сақтыян
сақыйна
сақыр-сұқыр
саққұлақ: саққұлақ адам; иттің аты Саққұлақ
саңлақ *ж.* саңдақ
саңлау
саңырау
саңқ-сұңқ
саңғу (құстың саңғуы)
сағыз

сағым
сағыну
сағындырты
сағы сыну
себелеу
себеп, себебі
себепсіз
сегіз, сегізінші
Сегізаяқ (ән)
сегізкөз (мүше)
сейсембі
секектеу
секендеу
секпіл
секретарь (секретарьлар, секретары; § 41)
сексен бір
сексеуіл
сексию
сѐктор
секу́нд
сѐкция
секілді
секіртпе
секірту
селдір
селёбе
селёдка
селй́тра
селк ету
селік-селік
селсоқ
селт ету
семафо́р
сембі
семина́р
семина́рия
семья́
сене *ж.* сенек
сентя́брь (сентябрьдің; § 41)
сепара́тор
сергелдең
сергіту
серей
серею
серекқарыс
сѐрия
серкеш
серт
серттесу
серік
серілту
серіппелі
сѐссия
сетік
сея́лка
сеңсең
сигна́л
символи́зм
симфо́ния
синдикали́зм
синдика́т
си́нтез
сирек
систѐма
ситро́
скамѐйка
скарлати́на
скипида́р
склад
скри́пка

скульпту́ра
славя́н
сме́на
сме́та
снаря́д
сове́т
совет үкіметі
совхо́з
со да *ж.* сол да
содан кейін
сойыл
сойыс
сол-ақ (сол-ақ барсын; § 29)
солдат
солтүстік
солтүстік-батыс
солтүстік-шығыс
солшыл
солқылдақ
сома (орысша — су́мма)
сонан соң *ж.* сосын
сонар
сонау
соны да
сонымен
сорт
соры қайнаған
сот (орысша— суд)
софи́зм
социал-демокра̀т
социали́зм
социалист (социалистік; § 40)
социоло́гия
сою (түбірі — сой)
союшы
соқа
соқпақ
соқтығу
соқыртекө (ойын)
соң *ж.* кейін: сенен соң, бұдан кейін
соңынан
соңғы
соғылу
соғылысу
соғыс-теңіз
соғұрлым *ж.* солғұрлым
спартакиа̀да
спектàкль (спектакльдің, спектаклі; § 41)
спе́ктор
спирт
спортсме́н
стадио́н
стаж
стака̀н
станда́рт
стано́к
ста̀нция
старшина́
ста̀туя
статья́
стахановшы
стенограмма
стенографи́я
стенографи́стка
стили́стика
стиль (стилі; § 41)
стипе́ндия

стратѐгия
стратосфѐра
студѐнт
суайт
суар *ж.* суғар: атты суар, егінді суғар
субъѐкт
суверенитѐт
су диірмен
судырау
судырлату
сужылан
сульфа́т
сумақай
сумаңдау
суман-суман
су́мка
суперфосфа́т
сурет
сусау
сусымалы
сусылдау
сусын
сутегі
суу
суыр (зоол.)
суыртпақ
суыру
сұырылмалы
суырылу
суыту
суытылған
суық
су қараңғы
схѐма
схола́стика
съезд (съезге; § 40)
сыбай
сыбайлас
сыбау
сыбаға
сыбдыр
сыбдырлау
сыбыс
сыдырма
сыдырту
сыдыру
сыдырғыш
сыздауық
сызылу
сызық
сызғыш
сый көрсету
сыйда
сыйдақ
сыйдаңдау
сыйдыйған
сыйдыю
сыйпау
сый-құрмет
сыйымсыз
сыйыну
сыйыр құйымшақтанып
сыйық (сыйқы)
сыйқыр
сыйғанша
сыйғанынша
сыланданду
сылдырау
сылдырауық

сылдырақ
сылп-сылп
сылпыл
сылтаурату
сылтұ
сылты (ақса)
сылтық
сылтыған
сылу
сылыну
сылқ-сылқ (күлу)
сықылдау
сымақ: кісісымақ
сымбатты
сымпыйып
сымпыю
сын: баласынба
сынап
сынау
сынақ
сынды: Қобланды сынды батырдың
сыншы
сынық
сыпайы
сыпайгершілік
сыпат (ыспат емес)
сыпсың
сыпыр
сыпыра
сыпыру
сыпырылу
сыпырынды
сылырғыш
сырлы аяқ
сырмақ
сырнай
сырт: ол сырт айналып кетті, буыны сырт ете қалды
сырт-сырт
сыртқы
сырық
сырқау
сықылды
сырқырау
сырғанақтау
сытылу
сытыр
сытырлау
сыя
сыяқты (сыйықты емес)
сықақ
сықпарлау
сықырлау
сықырлауық
сынар
сынарезу
сыңсу
сыңқ-сыңқ
сыңқыл
сығыраю (түбірі — сығырай)
сығылысу (түбірі — сығыл)
Сібір
сіз-біз: сіз-біз десіп жүрміз
сілекей
сілкіндіру

сілкіну
сілтеу
сілті
сілімтік
сіміру
сірә
сіресу
сірідей
сіріңке
сіңбіру
сіңлі
сіңір
сіңіру
сүбе
сүзбе
сүзгіш
сүзеген
сүзек
сүзекі
сүзу
сүзілу
сүдігер
сүйек-шатыс
сүйел
сүйем
сүйемдеу
сүйену
сүйеніш
сүйкімді
сүйтсе де *ж.* сөйтсе де
сүйту
сүйікті
сүйініш
сүйір
сүлгі
сүлдө
сүлө
сүмбі
сүмбілө
сүмендеу
сүмірею (түбірі — сүмірей)
сүргі
сүргін
сүрең
сүрлеу
сүрме
сүріну
сүю (түбірі — сүй)
сүңгуір
сүңгі
сұйылу
сұйық
сұлу
сұлы
сұлқ: сұлқ түсті
сұм-сұрқыя
сұмырай
сұндыру: мойынсұндыру (бірге)
сұп-сұр
сұрау
сұрау-жауап
сұрапыл
сұрғылт
сұқтану
сұққол
сұңқылдау
сұғанақ
сұғанақ-ақ
сұғыну

сөгіс
сөзуар
сөзшең
сөйлей-сөйлей
сөкет
сөлекет
сөндіру
сөтке (орысша — сутки)
сәби
сәкі
сәлем
сәлемдеме
сәл-сәл
сән-салтанат
сәнқой
сәрсембі
сәске
сәске түс
сәт
сәтен (орысша — сатйн)
сәуегей
сәукеле
сәурік
сәуір (ай аты)
сәулет

Т

табалдырық
табандылық
табель (табельге, табелі; § 41)
табжылмау
табиғат
табиғи
таблица
табурет
табын
тазша
тайга
тай-тұяқ
тайфун
тайыз
тайынша
тай өгіз
такса
такси
тактика
талант
талапкер
талтүс
талон
тал шыбық
тамақсау
тамтық: тамтығы қалмады
тамызық
тамыр
тамыр-таныс
танк (танкіге, танкіні, § 39)
таптық
тап беру
тап-таза
тарантас

тараққуйрық (зоол.)
тариф
тариҳ
тарихи
тарс-тарс
тарс-тұрс
тарсыл
тарт, тартпа
тарткызу
тарткылау
тарылу
тарығу
тасбақа
таскөмір
тас-талқан
тасшы
тасымал
тас қылып (байлау)
тау-тас
тау-тау
тауешкі (аң)
таутайлақ (зоол.)
таутеке (аң)
таупық
тауық
тауқымет
таю (түбірі — тай)
таяныш
таяу
таяқ: таяқ ұста, таяқ жеді
так (дақ емес): тақ сан
тақмезе
тақпақ
тақсірет
тақ-тұқ
тақылдау
тақылдату
тақыр-тұқыр
тақыя
таң ата
таңба
таңертең
таң салқыны
таңсық
таңсәрі
таңылу
таңырқау
таң қалу
таң қараңғысы
таң-тамашалап
таңғыш
тағдыр
тағы да
тағысын-тағы
театр
тебін
тебінгі
тегене
тегеш
тегеурін
тегін
тегістік
тегісірек
тезис
текежәуміт
теке сақал (шал)
текесақал (шөп)
текректеу
тексеріс
текст (текстіні, текстілер)

текшеметр
телеграмма
телегра́ф
телегра́фи́ст (телегра́фисті, телегра́фисім, телегра́фистер; § 40)
телеско́п
телефо́н
телміру
телу
темір жол
теміржолшылар
теміреткі
Темірқазық жұлдыз; *бірақ* атты темір қазыққа байлады
тентіреу
теория
тепкіш
тербетілу
терлеп-тепшу
терлік
тѐрмин
терминоло́гия
термо́метр
террито́рия
терро́р
теріскей
терістік
тескіш
тесірею (түбірі — тесіреї)
тѐхника
техно́лог (технологтер; § 42)
техноло́гия (технологиялық)
теңкі
теңкию
теңіз (деңіз емес)
тиек (тиегі)
тиелуі
тиейтін (жүк)
тир
тира́ж
титақандай
тіттей
ти́тул
ти (тиме)
тию
тиін (тышқан)
тиісті
тиіс (тиіспе)
товар
тоз-тоз
тозық (тозығы)
тойбастар
той-томалақ
тойыну
толғану
толғақ (толғағы)
толығырақ
тома́т
томағалы
томпаю (түбірі — томпай)
тонна́ж
топалаң
топогра́фия
топырақ
топырлау
торай
торпақ

торпѐда
торыала (ат)
торықты
торығу
торғауыт
торғын
тосырқау
тотыяйын
тотықққыш
тотығу
тою (түбірі — той)
тояды (түбірі — той)
тояттаған (бүркіттей)
тоқмейіл
тоқпанжілік *ж.* тоқпакжілік
тоқылдақ
тоқырау
тоңмай
тоңқалаң асу
тоғабас
тоғышар
тоғызқұмалақ (ойны)
тоғішек
трагѐдия
трактѝр
трáктор
тракторшы
траллѐйбус
трамвáй
транспортѝр
трансформатор
трахóма
трест (треске, трестен; § 40)
трибýна
трибунáл
тригономѐтрия
трикотáж
триллиóн
тротуар
трубá
трýбка
трýппа
ту: қызыл ту
ту: ту сыйыр
тýндра
туннѐль
турист (туристер, туристтен; § 40)
турнѝк
тýфли (туфлиім)
тыжырылу
тызылдау (дызылдау емес)
тый: тіліңді тый
тыйпыл
тыйық (тыйтығы)
тыйылу
тыйым (салу)
тыйын: бес тыйын, он тыйын: «дүние тыйынынан жыйналады, мал қыйыннан жыйналады» (Мәтел)
тыйын-тебен
тыл
тымақ
тым-тырақай
тым-тырыс
тымыраю (түбірі — тымырай)

тымырсық
тымық
тыным таппайды
тыныш (отыр)
тынышталу
тынық
тынығу
тып-тыйпыл
тыпыршу
тырнақалды (ең бірінші)
тырп-тырп
тырс (етпе)
тырс-тырс
тыртыйған
тыртыю
тырылдау
тырым-тыраңай
тырысу
тасқары
тыю (салынсын)
тыюсыз
тыянақты
тықсыру
тықылдау
тықылықтау
тықыр
тықыршу
тыңайту
тыңаю (түбірі — тыңай)
тыңайтқыш
тыңғылықты
тігіс
тізбек
тізгін
тізе
тізкиім
тікен
тікенек
тіксіну
тілазар
тілалмас
тіл алмайды
тіл-аузым (тасқа)
тілектес
тілемсек
тілмаш
тілмар *ж.* ділмар
тілші
тілім-тілім
тіміску
тіміскілену
тінту
тіп-тік
тірек
тіреуіш
тірсек
тіршілік
тістеуік
тісқаққан (адам)
тітіреу
тітіркену
тітірену
түбек
түбір
түгел
түгіл (сен түгіл...)
түзу
түйдек-түйдек
түйе
түйеқарын (шөп)
түйеқұс
түйме

түйнек
түйнемө
түйреуіш
түйсік
түйілу
түйір
түйісу
түйіртпек
түкпір
түксиген
түксию
түкірік
түлеу
түлкі
түлік
түндік
түнек
түнемелі
түптеу
түп-түгел
түрегел (тұра кел)
түрен
Түркия
Түрксіб
түрлі
түрме
түрту
түр-түрі
түртікілеу
түрік
түсіну
түсініксіз
түтігу
түтік
түтін
түу! (одағай): түу, сеп-ақ тыныштанбадың ғой!
түю (түбірі — түй)
тұжырымды
тұз
тұзақ
тұздас-дәмдес
тұздық
тұзшы
тұйық
тұйықтық
тұйығын
тұлабой (тұлабойым)
тұман
тұмандату
тұмау
тұмаулату
тұмса
тұмсалау
тұмсару
тұмсық
тұнжырау
тұншығу
тұп-тура
тұралау
тұрақты
тұрмыс
тұрпайы
тұрпат
тұрқы
тұрғылықты
тұрғын
тұрғыш
тұсау
тұсақ

түс киіз
түс-түсына
түспа-түс
түтыну
түттықпа
түтығу
түткын
гүткыр
гүткырлану
түткыш
түщы (дәм)
түяқ
түқыл
түқым
түқырту
түңғыйық
түңғыш
түғыр
түғыршық (ат)
төбет
төбешік
төгілу
төгіп-шашу
төкпе
төлеу
төмен
төменгі
төмендету
төпеу
төпелеу
төре
төрешілік
төрт (сан; дөрт емес)
төрт тағандау
төрт бұрыш
төрткөз; төрткөз ит; *бірақ* төрт көзі түгел отырғанда...
төрткіл
төсек-орын
төстек
төте
төтеншө
төңкеру
төңкерілу
төңірек
тәжі
тәжік
тәжім
тәжрибе
тәй-тәй
тәкәппар
тәлкек
тәлтию
тәлтіректеу
тәштию
тәлім-тәрбие
тәлімсу
тән
тәптештеу
тәрбие
тәрбиеші
тәрелке (орысшасы — тарелка)
тәсіл
тәртіпті
тәубе (тауба емес)
тәуекел
тәуекелшіл
тәулік
тәуір
тәңір-аді

У

у (зәр)
уазифа
уайымшыл
уайым-қайғы
уату (майдалау)
уатып-жұбату
уақ (майда)
уақтылы
уақтынша
уақ-түйек
уақыйға
уақыт (уақтым жоқ)
уағыз
увертю́ра
улану
улап-шулап
улау
ультима̀тум
умақ-шумақ
универма́г
универса̀л
университе́т
у́нтер
уста̀в
утюг
учи́лище
у-шу
уыз
уылдырық
уыс
уыт
уық
укалау
уәде
уәж
уәзір
уәкіл
уһ!
уһлеу

Ф

фа̀брика (фабрикаға)
фабрика́нт
фабрик-завод
фаэто̀н
фа́ктор
факто́рия
факульте́т
фане́ра
фарма́цевт
фарфо́р
фасо́ль
фасо́н
фаши́ст (фашистер; § 40)
февра́ль (февральдың, феврал-ы; § 41)
федера́ция
фе́льдшер
фельдма́ршал
фельдфе́бель (фельдфебельге, фельдфебелі)

фельето́н
фе́рма
фе́рмер
фи́зика
физика-математикалық
физиоло́гия
филиа́л
фило́соф
филосо́фия
фильм (фильмді)
фина́нс
фи́рма
флане́ль (кездеме)
флот
фойе́
фольклор (фольклордан)
фо́кус
фона́рь (фонарьды, фонарьы)
фоне́тика
фонограмма
фонта́н
фо́рма
фо́сфор
фотоаппара́т
фото́граф
фотогра́фия
фра́кция
фра́нцуз
футбо́л
футля́р
фуфа́йка

Х

хабар
хабар-ошар
хабаршы
хал-ахуал
хал-жай
халық (халқым; § 9, б)
халықаралық
хан: Аблай хан
ханзада
ханым
хас (тән д. м.)
хат (қат емес)
хатшы (кеңсе хатшысы)
хикмет
хи́мия
хинин
хирурги́я
хлор
хлорофи́лл (хлорофилден; § 38)
хлороформ
хор (қосылып ән салу)
хош иісті
хрестомати́я
христиани́н
хром
хронология
хрономе́тр

Ц

царѝзм
цемéнт
цéнзор
цензýра
цéнтнер
цех (цехқа, цехтан)
цикло́н
цили́ндр
цинк
цирк
цинкогра́фия
циркуль (циркульді, циркулі; § 41)
цисте́рна
цифербла́т
цита́т (цитаттық)
цифр (цифрға)
цыга́н

Ч

чек (чексіз)
чемпио́н
черво́нец
черке́с
черкестер
чува́ш (халық)

Ш

шабдар
шабын
шат, шаттық
шай
ша́йба
шайнам
шайнау
шайтан
шайхана
шайы
шайыр
шайқалу
шай, қасық
шайқымазақ
шалапай
шалажансар
шала-шарпы
шалағай
шалжыю
шалдықты: ауруға шалдықты
шалымды
шаль (шалі, шальді, шаль орамал; § 41)
шалқар көл

шалғыорақ (белорақ)
шалғын
шалғырт
шама
шамдан
шамалы
шамдáнбау
шамдану
шам-ішырақ
шамырқану
шаншý (қадалды)
шаншып
шанышқы
шапашот
шаппа
шап-шақ
шап-шағын
шапшу
шапыраш
шапыраш көз
шапқыншы
шарапат
шарт: шарт сынды; оған мынадай шарт қойылды
шартарап
шарт та-шўрт
шаруа
шаруáшылық
шарф
шарық
шарқ ўру
шарықтау
шатастыру
шатнау (шаҳтынау емес)
шаттық
шату
шатыр
шатыс
шатыстыру
шатқал
шатқалан
шаужайлау
шáхта
шáхмат
шашақ
шашбау: біреудің «шашбауын көтеру»
шаш бау: қыздың шаш бауы
шаш етектен
шаю (түбірі — шай)
шаштараз
шашу
шашыранды
шашырату
шашыраңқы
шаю (түбірі — шай)
шаян
шақпақ
шақпақтас
шақ-шўқ
шақыру
шақыр-шўқар
шақырып
шаңқ-шаңқ
шаңқылдау
шаңғыт
шаңғыту
шағырмақ
шаһзада

шебер
шеберлік
шегеру
шегіншек
шегіртке
шежіре
шейін: кешке шейін
шек (қою)
шекара
шекию
шекпен
шекрею
шекшек (зоол.)
шекісу
шелек
шеміршек
шеміршектену
шенеу
шен-шекпен
шерлену
шерменде
шерт
шертпекіл
шерту
шеру
шетел
шетен
шет-жаға
шеткері
шет қақпай
шеф
шеңбер
шеңгел
ши баркыт
ши борбай
шидем
шие
шиеленісу
шикі
шикізат
шикілі-пісілі
шинель (шинельсіз, шинелі; § 41)
ширек
ши шекпен
шиші
шифр
шиіт (бот.)
шиіттей: шиіттей жас бала
шкаф
шлем
шлюз
шлюпка
шляпа
шнур
шойын
шойтандау
шоколад
шолжаң
шолтандау
шолпы
шолтандау
шолтыю
шолушы
шолғыншы
шомбал ағаш
шонжар төс
шопан
шопаната

шортан
шорылдау
шоссе́
шот маңдай
шофёр
шошақ
шошақша
шошаңдау
шоқпар
шықпыт
шоқпыт-шоқпыт
шоқырақтау
шоқыйма (етік)
шоңқыю (түбірі — шоңқый)
шоғыр
шоғырмақ
шпага́т
шпал
шпио́н
шрапнель (шрапнельмен, шрапнелі; § 41)
шрифт (шрифті; § 40)
штаб (штабта)
штамп (штамппен штампсыз)
штат
штéмпель (штемпельсіз, штемпелі; § 41)
шторм
штýрман
штык
шу: шу көтерілді, балалар шулады; малдың шуы
шу-шу
шуаш
шуылдау
шуылдақ
шыбын-шіркей
шыбыртқы
шыдамды
шыдамды-ақ
шыдамдылық
шыжалақтау
шыжылдаған
шыжың
шыжық
шыжғыру
шыймай
шыйрату
шыйратылу
шыйрақ
шыйыршық ату
шыйыршықтану
шыйқан
шыйқылдау
шылапшын
шылау
шылп-шылп
шылқ-шылқ
шылқылдату
шылғый
шымбай
шымырлау
шымыр-шымыр
шымшуыр
шым-шым
шым-шытырық
шымшық
шынашақ
шынаяқ

шындық
шынтақ
шынтуайт
шыны ыдыс
шынымен-ақ
шыпа
шып-шып
шыпылдау
шырай
шыр айналу
шырақ-шырағым
шырағдан
шыркөбелек (айналу)
шырмалу
шырмауық
шырт-шырт
шыртылдақ
шыр-шыр
шырылдауық
шыт
шытырлау
шықшыт
шық-шық
шықылық
шыңқылдау
шығанда біреу
шығаберіс
шығанақ
шығарылу
шығу
шығынсыну
шығыр
шығыршық
шығыс
Шығыс Азия
шіге
шідер
шідерлеу
шікілдеу
шікірейген
шікірею (түбірі — шікірей)
шіл (зоол.)
шілдехана
шіміркену
шімірікпеу
шіп-шикі
шіркеу: бетке шіркеу болмасын
шірік
шүберек
шүйде
шүйке
шүйкебас
шүйіркелесу
шүкіршілік
шүлдірлеу
шүмек
шүп-шүп
шүпілдеу
шүрегей (зоол.)
шүу! шүу, жануар!
шүу-шүулеу
шүңірею (түбірі — шүңірей)
шүбар
шүбарлау
шүбат
шүбыру
шүжық

шӯлық (орысшасы — чулки)
шӯлғау
шӯнақ
шӯнтыю (түбірі — шӯнтый)
шӯп-шӯнақ
шӯрқ-шӯрқ
шӯрқырау
шӯқы
шӯқып-шӯқып
шӯңқыр-шӯңқыр
шӯға
шӯғыл
шӯғылдану
шӯғылынан
шөбере
шөгу (түбірі — шөк)
шөже (зоол.)
шөк-шөк
шөлдеу
шөлмек
шөмеле
шөмелелеу
шөміш
шөп, шөбі
шөпшек
шөпілдету
шәйнек
шәкірт
шәлкем-шалыс
шәлкес
шәугім
шәу-шәу

Щ

щетка
щи

Ы

ыбылжу
ыбырсу
ыбыр-жыбыр
ыбыр-сыбыр
ыбырсыған
ыдыратту
ыдыс
ыждағат
ыза
ызақор
ызылдау
ызыңдау
ызғырық
ылау (лау емес)
ылағу (түбірі — ылақ)
ылдый
ылдым-жылдым
ылғый
ымдасу
ымдау
ымы-жымы
ымыра

ымыраласу
ымырт: ымырт жабыла
ындын
ынжық
ынсапсыз *ж.* нысапсыз
ынта
ынта-жігер
ынтызар
ынтымақ
ынтық
ып-ыстық
ыраң (шөп): жердің
ыраңы ұшты
ыржалақтау
ыржаңдау
ыржыйған
ыржыйып
ырза *ж.* риза
ырзалық *ж.* ризалық
ырсылдау
ырсыйған
ырс-ырс
ырсыю (түбірі—ырсый)
ыртаң-жыртаң
ыршу
ырылдау
ырым
ырым-жырым
ырыс
ырысты
ырық (ырқым)
ырықсыз
ырың-жырың
ыркылдау
ырғай
ырғалу
ырғақ
ырғаңдау
ырғаң-ырғаң
ырғы, ырғу
ырғыту
ырғығыш
ыс басқан
ыслам (діні)
ысрап болды
ыссы
ыссылау
ыссылы-суықты
ыстау
ыстық
ыстықтау
ысу
ысылған
ысылдау
ысырма
ысыру
ысырылмалы
ысқылау
ысқыру
ысқыш
ысыңқыра
ыту
ытқып-ытқып
ытқу
ытқыту
ышқыну
ышқынып-ышқынып
ышқыр
ықлас
ықласты
ықпал
ықтау

ықтымал
ықтың
ықтырма
ықтыру
ықтыяр
ықтыятты
ықтыяттылық
ықшам
ықшамдау
ықшамдылық
ықылық
ықылықтау
ың-жың
ың-шың
ыңырану
ыңырсу
ыңыршақ
ыңқыл
ыңқылдау
ыңқыл-сыңқыл
ыңқ-ыңқ
ығал *ж.* ылғал
ығы-жығы
ығын-шығын
ырыр
ырыстыру
ырысу

Э

эвакуа́ция
эволю́ция
эква́тор
экипа́ж
эконо́мика
экономи́ст (экономистер; § 40)
экра́н
экскава́тор
экспеди́ция
эксперимéнт
экспéрт
экспертúза
экспонáт
экспорт
экспрéсс
экстéрн
элева́тор
элéктр
электростáнция
элемéнт
эма́ль
эмигра́нт
эмпири́зм
энциклопéдия
эпигра́мма
эпизо́д
эпопéя
эпос
эска́дра
эскадро́н
этажéрка
этикéт
этимоло́гия
эфи́р
эшело́н

Ю

юнкер
юрискóнсульт

Я

я: я олай, я былай; я, дӱрыс
яки
якорь (якорьды, якоры)
янва́рь (январьда, января; § 41)
ясли (яслиде)
яғни

І

ізгілік
ізденушілік
іздеу
із-тозы
ізшіл
ізіне түсу
ілбу
ілгек
ілгіш
іле-шала
ілмек
ілтифат
ілу
ілуде бір
ілік шатыс
іліну
ілінісу
іліп-қағу
індет
інжу
ині
інікей
інішек
ірге
ірге тас
іри бастау
іркес-тіркес
ірк-ірк (ету)
ірку
іркілдек
іркілмеу
іркінді
іркіт
іру
іріктелу
іріктеу
ірік-шірік
ірілі-уақты
ірімшік
іріп-шіру
іріту

ісек
іскек
іскер
іс-міс
істес
істік
ісшең
ісік
іш
ішек
ішек-қарын
ішекқұрт
ішкері
ішкиім
ішкі
ішкілік
іш көйлек *ж.* ішкі көйлек
ішмерез
ішпей-жемей
іш тастау
ішіңкіреу
іңген
іңгеніше
іңкар
іңір

К

қабан
қабарыңқы
қаба сақал
қабат
қабат-қабат
қабақ
қаблет
қабу: көрпе қабу
қабыл
қабылдау
қабыр
қабырға
қабырғалы
қабыстыру
қабыған
қадамдау *ж.* адымдау
қадағалау
қадағаш
қадандау
қадір (қадыр, кәдір емес)
қадірлі (кәдірлі, қадырлы емес)
қадір-құрмет
қажалу
қажет
қажуыр *ж.* қалжуыр
қажыр
қажырлы
қажыту
қазан
қаза
қазанбұзар (тентек)
қазанат (қарсы мағнасы — жабы)
қазан-ошақ

қазан қап (қазанның қабы, *бірақ* кісі аты — Қазанқап; § 22)
Қазақстан
қазна (қазына емес)
қаз тұру
қазымыр
қазық
қазы-қарта
қазір *ж.* кәзір (қазыр, хазыр емес)
қайла
қаймығу
қайнап-пісіп: ол қайнап-пісіп жүр; *бірақ* ет қайнап пісті
қайнар бұлақ
қайната
қайнаға
қайран
қайрымды
қайрымсыз
қайраңдау
қайсар
қайсыбір
қайталақтау
қайта-қайта
қайтейін (қәйтейін емес)
қайткен күнде де
қайтсе де (қалай етсе де)
қайту
қайтіп *ж.* кәйтіп (қайтып емес): қайтіп өтірік айтайын; *бірақ* қайтып кел
қайын (қайным)
қайынене
қайынбике
қайын-жұрт
қайынсіңлі
қайыр
қайыршылық
қайыс
қайысу
қай-қайдағы
қайық
қайың (ағаш)
қайынды
қалай болса солай
қалай да
қалайша
қалайылау
қалайы
қаламақы
қаламсап
қалам қас
қаламұш
қалжың
қалжыңбас
калмақ
қалпына келу
қалталы
қалтылдақ
қалтырау
қалтырауық
қалт-қалт (ету)
қалтқы
қалт-құлт
қалшый

қалшыю
қалш-қалш
қалы: қалы кілем
қалып (қалпы; § 9, б)
қалыптасу
қалыс: қалыс адам
қалыспау
қалыңмал
қалыңырақ
қамба
қамдану
қамзол (камзол емес)
қампыю
қамсыздандыру
қамтамасыз (ету)
камту
қамшы
қамшылау
қамыр
қамыс
қамыт-сайман
қамқорлық
қан: малдың қаны
қана *ж.* ғана: жаздық қана, жаңа ғана
қанаушы
қандала
қанден ит
қандыауыз
қандыбалақ
қанды-ірің
қанжыға
қанжығалық
қансорғыш (жауыз)
қансырау
қант
қан тамыры
қант қызылшасы
қанша
қаншама
қаншыр (зоол.)
қанышпезер
қаныық
қанығу
қанқүйлы
қанқұмар
қані *ж.* қәні
қаніки *ж.* қәніки
қанішер
қап: ит қапты; қапқа тары салды; қап, кеше естө болмапты-ау!
қапа
қапас
қапалық
қапелімде
қапсағай
қаптесер
қапылыста
қапыл-ғұпыл
қапырық
қап-қап
қап-қара
қап-қараңғы
қараала (түс)
қарабай (құс)
қарабалақ (шөп)
қарабасы (бір өзі)
қара басқыр (қарғыс)

қара батпақ
қара бақыр
қарабет (адам туралы; *бірақ* беті қара бөлек жазылады)
қара бидай
қарагер (ат)
қаражат
қаражусан (шөп)
қара жол
қара жон (кісі туралы)
қаражүрек
қарайласу
қарайту
қарайтқыш
қарай-қарай
қара кемік
Қаракесек (ән, рү)
қаракүңгірт
қара көже
қаракөк (түс)
қаракөлеңкө
қарала (етістік)
қаралау
қарамай
қарамал
қара мойнақ
қарамық
қарапайым
қарасан (індет)
Қараспан (тау)
қарасүр
қарасыйрақ (қоғ. терм.)
қарасөз
қаратабан (кедей)
қаратөр: ат қаратер болды
қараторы (түс)
қаратүнек
қара төбел (ат)
қарбаласта
қарта (қазы-қарта)
қарауыл
қарауылшы *ж.* қарауылшық (орысша — караульщик)
қарауың қарау-ақ
қарашақаз (зоол.)
қараю (түбірі — қарай)
қаракайыс (түйе)
Қаракоға (геог.)
қаракаптал
қара қас
қаракат
қаракошқыл
қара қоға
қаракоңыр (түс)
қаракүйрық (аң)
қаракүлақ (өсімдік)
қара-күра
қаракүрт (зоол.)
қаракүрым (көп д. м.)
қаракүс
қараңдау
қараң қалғыр (қарғыс)
қараң-күраң
қараңғы
қарағай
карбыз
қаржы-қаражат
қарлығаш

қарлығу
қармақ
қармақ жіп
қармақ шығық
қарсыласу
қартай (кәртей емес)
қартаю (кәртею емес)
картаң (кәртең емес)
қару-жарақ
қарулану
қарш-қарш: ат ауызды ғын қарш-қарш шайнайды
қарыздану
карым-қатнас
қарын (қарным; § 9, б)
қарындаш
қалың шаш
қарып-қасер (кәріп-кәсер емес)
қарысу
қарыштау
қарқ болу
қаркылдау
қаркын
қарқ-қарқ (күлу)
қарғатұяқ (өсімдік)
қарғы
қарғыбау
қарғыс атқан
қасару
қасақана
қас батыр
қас дұшпан
қас жаман
қасиетті (хасиетті емес)
қаскүнем
қасірет (хасірет емес)
қас қарайғанша
қас қарая
қатаю (түбірі—қатай)
қатаяды
қатаң
қате (қата, хате емес)
қателесу қаталасу емес)
қатер: қатерімде жоқ
қатерлі (хатерлі емес)
қатна
қатнас (қатынас емес)
қатыкез
қатын-қалаш
қатысу
қатыстыру
қатық
қауесет
қаулау
қауырт (қаурыт емес)
қаусау
қауыз
қауылдырық
қауым
қауын
қауыпсыздандыру
қауыптану
қауып-қатер
қауырсын қалам
қауқылдау
қауға
қашанғы
қашағаи
қашқын

қаю
қаюшы
қаюы
қаяу
қақалу
қақаю (түбірі—қақай)
қақаңдау
қақбас
қақпан
қақпақыл
қақпақыл
қақсату
қақталу
қақтау
қақшы, қақшу
қақшыю
қақылдау
қақыру
қақырық
қақыю (түбірі—қақый)
қаңбақ
қаңсу
қаңсылау
қаңсық
қаңтару
қаңылтыр
қаңғыбас
қағаберіс
қағажу
қағлез
қағыйда
қағылу
қағыну
қағысу
қағыңқырау
қаһар
қаһарман
қобалжу
қобдый
қобыз
қодас
қодыраю (түбірі — қодырай)
қодыраңдау
қодық
қожа
қожайын
қожаң-қожаң
қожыр
қожырау
қож-қож
қоздау
қоздыру
қозы
қозыжаурын (құрал)
қой көз
қойма
қойнау
қойны-қоншы
қойшы
қойылу
қойылту
қойын қалта
қойыртпақ
қой-қойлау
қой қора
қолайлы
қолара
қоламса

қол асты
қол-аяғы
қолағаш
қол байлау
қолбала
қолбасшы
қолбырау
қолдасу
қолдау
қолдаяқ: қолдаяқтай баласын; ол қолдаяққа тұрмады
қолжазба
қолжаулық
қол жеткен
қол жұмыс
қолма-қол
қолорақ
қол сұғу
қолтума
қолшоқпар
қолғабыс
қолғанат
қолғап
қолын қол, бұтын бұт қып...
қолөнер
қомақтану
қомдау
қомпыйту
қомсыну
қомыт
қонаққәде
қонақасы
қонақтау
қонақүй
қоныш (қоншым)
қопару
қопарылу
қопарыстыру
қопандау
қопсыту
қопылдау
қор: астық қоры; қор болды
қораз
қораздану
қорамсақ
қора қопсы
қорек
қорлық
қорпылдау
қорсылдау
қорс-қорс
қортынды (қорытынды емес)
қортық
қорыту: сөзін қорыту, қорытып айтқанда
қорық: қорықсайшы, *бірақ* қорқа қоймас
қорықпа
қорықтық
қорқу (түбірі—қорық)
қорқыныш
қорқытпа
қорғасын
қосалқы
қосауыз (мылтық)
қосаяқ (тышқан)
қосбармақ
қосылыс

қоскўлақ
қотыр
қошамет
қош келдіңіздер
қошақан
қоштасу
қою, қоюы
қоюлану
қояйын ба?
қоян
қоянжүрек
қояншық
қоян-қолтық
қоқан лоқы
қоқаю
қоқым-соқым
қоқырату
қоқыр-соқыр
қоқыю
қоңаю
қоңсы
қоңыз
қоңылтаяқ
қоңылтақсу
қоңыр
қоңырау
қоңырқай
қоңқаю
қуалау
қуану
қуаныш
құру
қуат
қуаяқ
қуаң

құдалау
құлық
құсыру
құтындау
құтың-құтың
құшыю (түбірі — құшый)
құшық
қуылу
қуыну
қуырдақ
қуыру
қуыршақ
қуырылғаш
қуыс
қуық
қуыңқырау
құқыл
қыбыжықтау
қыбы
қыбыр-қыбыр
қыдырма
қыдырымпаз
қыдың-қыдың
қыж-қыж
қыжылдау
қыжықтау
қызалақ
қызаран-қызаран
қыздырма
қызмет
қызметкер
қызойнақ
қызыл
қызыл ту
қызылша

қызылшұнақ (аяз)
қызыл қанат
қызылқоңыр
қызыләскер
қызық-ай (§ 29)
қызық-ақ
қызғылт
қый
қыймай
қыймау
қыймыжықтау
қыймыл
қыйналмау
қыйнау
қыйпақтау
қыйпақ-қыйпақ
қыйрау
қыйсаю
қыйсын
қыйсық
қыйт етсе, ...
қыйтық
қыйылу
қыйылмалы құдық
қыйын
қыйындату
қыйынырақ
қыйыршық
Қыйыр-Шығыс
қыйыстыру
қыйысу
қыйық
қыйқа-жыйқа
қыйқалау
қыйқандау
қыйқу
қыйық
қыйықтай
қыйық-қыйық
қыйығаш
қылаң-сылаң
қылдырықтай
қылжақ
қылжаң-қылжаң
қылжыр
қылжыю
қылмаңдау
қылмаң-қылмаң
қыл мойын
қылп-қылп
қылпылдау
қылтамақ (ауру)
қылтанақ
қылт-сылт
қылтыю
қылтыңдау
қылтың-қылтың
қылшық
қылқ-қылқ
қылый
қылыш
қылық
қыл-қыбыр
қылқыю
қымбат
қымсыну
қымтану
қымыздық
қымызхана
қымызшы
қымқыру
қым-қыйғаш
қымғуыт

қынабел
қынап
қыпшабел
Қыпшақ
қыпылықтау
қып-қызыл
қыран
қырат
қырағы
қырлы-қырлы
қырмалау
қырман
қырмызы
қырпу: бөріктің қырпуы
қырсау
қырсық
қыруар
қыршаңқы
қыршын
қырылу
қырындау
қырыну
қырып-жойып
қырыс
қырыстану
қырық (сан *ж.* етістік)
қырғый
қырғый қабақтық
қыса (қыйсса емес)
қысас
қысаң
қысталаң
қыстау
қыстыгүні *ж.* қыстың күні
қыстырма
қыстырылу
қысылшаң
қысыр
қысырақ
қысқалау
қысқаш
қыт-қыт
қытықтау
қытықшыл
қыюы келмеу
қыя
қыягелді (келімсек)
қыял
қыяли
қыялы-қалтарысты
қыямет
қыянат
қыянкес
қыян-кескі (ұрыс болды)
қыянперіс (адам)
қыяр
қыяқ
қыяқты
қыяңқы
қыңыр
қыңқылдау
қыңқ-қыңқ
құбажон
құбақан
құбыжық
құбылыс
құбылу
құда-андалы
құдағый *ж.* құдағай
құдірет
құдыю
құдық

құжнау
құж-құж
құзғын
құйымшақ
құйрық
құйттай (титтей)
құйылу
құйын
құйыршық
құйысқан
құладүз
құлазыған
құлантаза
құлаққесті
құлақаска
құлшыну
құлын
құлып (құлпым)
құлық
құмайт жер
құман *ж.* құмған
құмарту
құмдауыт
құмсағыз
құмшекер
құмыра
құмырсқа
құмырсқа бел
құнан өгіз
құнарлы
құнт
құныкер
құныру
құп-құрғақ
құпыя
құрауыз
құралақан
құралдандыру
құрал-жабдық
құрал-сайман
құрамай қапты
құрақ-құрақ
құрағыш
құрбақа
құрбы-құрдас
құржан (қаржысыз; құралсыз)
құрмет тақтасы
құрметті (үрмет, хұрмет емес)
құрсау
құрсақты
құрт: құрт қайнату; құрт, көзіме көрсетпе!
құрттағыш
құрт-құмырсқа
құры: құры, көзіме көрінбе! құры аяқ
құрылыс
құрылу
құрым
құрысу
құрыстату
құрыс-тырыс
құрыш
құрық
құрығыр
құркол
құркұлақ
құрғату

құрғақшылық
құсбегі
құс тұмсық
құсық
құтты
құттықтау
құты
құтылу

құтыру
құты қашты
құштар (хұштар емес)
құшхана
құшырлану
құю
құян

Ғ

ғажайып *ж.* ажайып
ғажап
ғазиз *ж.* әзіз
ғалам *ж.* әлем
ғалым
ғапу (ет)
ғарық: суға ғарық болу — батып кету

ғасыр
ғауға
ғой: келе ғой, айта ғой
ғыбрат
ғылым (ғылми)
ғұрлым: сен ғұрлым, *бірақ* неғұрлым, соғұрлым

Ү

үбірлі-шүбірлі
үгу
үгілмелі
үгінді
үгіндікіреу
үгісу
үгіт
үгіт-насихат
үгітші
үдемелі
үдету
үдетпелі
үдеу

үдеңкіретү
үзбелі
үздік-создық
үздіксіз
үзеңгі
үзеңгібау
үзеңгілес
үзеңгілік
үзік
үзілді-кесілді
үзіліс
үзінді
үй деме (олай деме)

үйек
үйелеу
үйлі-баранды
үйлі-жайлы
үйме-жүйме
үйме-үй
үймелі-төкпелі
үймелі-жүймелі
үйсіз-күйсіз
үйткені *ж.* өйткені
үйтіп-бүйтіп
үйшік
үйір
үйір-үйір
үйірме
үйіту
үйіші (семья д. м.)
үкі
үкім
үкімдік
үкімет
үлгі
үлгілі
үлгіру
үлдә мен бүлдә
үлек
үлкен-кіші
үлкен-үлкен
үлес
үлестіру
үлп-үлп (етеді)
үлпілдек
үлпілдеу
үлесу
үлдірік (ыдыс қоятын)
үміт
үміткер
үмітсіз
үндестік
үндеу
үнді
үнем
үнемшілдік
үнемі
үн-түн
үр «... үр қызындай жайқалып, отырысын қалқаның»
үр жаңа
үрей
үрейлену
үрейі ұшу
Үркер
үркіту
үрлегіш
үрлеу
үрпию (түбірі — үрпи)
үру
үрім-бұтақ
үскірік
үстел
үстемдік
үсті-үстіне
үсті-басы
үстін-үстін
үстірт
үсі, үсу
үсік

үтік, үтіктеу
үтір
үш жарым
үш жүз (сан)
Үшжүз: Кішіжүз, Орта-жүз, Ұлыжүз
үшкір
үштік
үш-төрт
үш-үштен
үңгігіш
үңгір
үңгуір
үңірею (түбірі—үңірей)
үңілу

Ӯ

ӯбырып-шӯбыру
ӯдайы
ӯждан
ӯзару
ӯзату
ӯзап кету
ӯзақ
ӯзақтау
ӯзайғыш
ӯзаю (түбірі — ӯзай)
ӯзын
ӯзындау
ӯзынды-қысқалы
ӯзынша
ӯзыншақ
ӯзынкӯлақ
ӯйтқып соғу
ӯйым
ӯйымдастыру
ӯйыстыру
ӯйысу
ӯйытқы: жастарға ӯйытқы бол, сүтке ӯйытқы құй
ӯйық
ӯйықта (ӯйыққа бат д. м.)
ӯйқта: көзі ілініп, ӯйқтап кетті
ӯйқылы-ояу
ӯйқы-тӯйқы
ӯйтқы: боран ӯйтқып соқты
ӯлан
ӯлан-байтақ
ӯлт
ӯлтабар
ӯлт азаттығы
ӯлтан
ӯлу
Ӯлыжүз (ру аты)
ӯлы Отан
ӯлыс
ӯлылық
ӯлылық
ӯлық
ӯл-қызы
ӯлғайған
ӯлғаю (түбірі—ӯлғай)
ӯмар-жӯмар

ұмсыну
ұмтылу
ұмыту
ұмытшақ
ұмытқан
ұран
ұр да жық
ұрланып-жырлану
ұрсу (түбірі—ұрыс)
ұрмақ
ұрсады
ұрлық (түбірі—ұры)
ұрт
ұрттау
ұртты
ұру (түбірі—ұр)
ұрыну
ұрыншақ
ұры-қары
ұрымтал
ұрыс
ұрыс-керіс
ұрысқақ
ұрыс-қағыс
ұсау
ұсақ
ұстам
ұсағырақ
ұстамдылық
ұсыну
ұсыныс
ұсынысу
ұскын
ұту
ұтымды
ұткыр
ұшан-теңіз
ұшатұғын (ұшатын)
ұшпа
ұшпа бұлт
ұшу
ұшы
ұшыну
ұшырау
ұшырасу
ұшыру
ұшы-қыйыры
ұшқалақ
ұшқары
ұшқын
ұшқыр
ұю (түбірі—ұйы)
ұя
ұялау
ұялу
ұялшақ
ұялы
ұян
ұяндық
ұқсату
ұқыпты
ұқыптылық
ұғу
ұғымды
ұғыну
ұңғы
ұңғыл
ұңғыл-шұңғыл

Ө

өгей
өгей ана
өгейсу
өгіз
өгізше
өгізшағала (зоол.)
өжет
өжеттік
өзалдына
өзара
өзбек
өзбетімен
өзгеше
өзгешелік
өзінен-өзі
өзді-өзі
өзен
өзелену
өзі-ақ
өзімен-өзі
өзімсіну
өзімшіл
өзінен-өзі
өз-өзі
өз-өзінен
өкпе
өкпе-араз
өкпеленкіреу
өкпе-наз
өкпе түс
өкпе құрт
өксу
өксік
өктем
өктемдік
өкіл *ж.* уәкіл
өкілата
өкілқыз
өкімет
өкіне-өкіне
өкініш
өкірек
өкіренделеу
өкіру
өлдім-талдым
өлексе
өлермен
өлермендік
өлер шақ
өлет
өлке
өлшем
өлшеуіш
өлі жан
өлік
өлім
өлім-жітім
өлімсіреу
өлімтік
өліп-талып
өліп-өшіп
өмір
өмірбаян
өмілдірік
өмірлік
өнбес
өнбеу

өнбойы *ж.* өнебойы
өндірілу
өндіріс
өндірту
өнеге
өнеркәсіп
өнерпаз
өнім
өп-өтірік
өрбу
өрежіп
өрен
өрен-жаран
өрескел
өркендеу
өркендету
өркеш-өркеш
өркөкірек
өру
өрлеу
өрлету
өрмек
өрмекші
өрт
өртену
өртең
өршелеңдеу
өршу
өршіту
өрік
өрік-мейіз
өрім
өрім-өрім
өрімтал
өрімші
өріс
өсек
өсек-аяң
өсекші
өсекқұмар
өскелең
өсім
өсімтал
өсімқор
өсіп-өну
өсіруші
өтеу
өте-мөте
өткел
өткелең
өткір
өттену
өтпес
өтпеу
өтімді
өтіну
өтініш
өтірік
өшпенділік
өш-қас
өштесу
өшсін
өшігу
өшіру
өңдеу
өңдет
өңдею
өңкей

өңкию (түбірі — өңки)
өңменінен
өңмеңдеу
өңшең
өңім бе, түсім бе?
өңір

Ә

әбден
әбзел
әбзел-сайман
әбігер
әбігершілік
әдеби
әдебиет
әдейілеп
әдемілеу
әдемілік
әдеп
әдепкі
әдет
әдеттену
әдет-ғұрып
әділдік
әділеттік
әдіс
әдіс-айла
әдіской
әже
әжет
әжептәуір
әжуа
әжім
әзер
әзер-мәзер
әзіл
әзілдесу
әзілқой
әзір
әзезіл
әй! (одағай)
әйгілі
әнгүдік
әйдік
әйел
әйкел
әйнек
әйтеуір
әйтпесе
әйтпесе де
әкелу *ж.* алып келу
әкелісу *ж.* алып келісу
әкету *ж.* алып кету
әке-шеше
әккі
әкіреңдеу
әкім
әкімшілік
әл-ауқат
әл-ахуал
әлдекім
әлденеше
әлдеқандай
әлдеқайда
әлдеқайдан
әлдеқашан *ж.* алдақашан

әлди-әлди
әлек
әлем
әлеулай (ән)
әлеумет
әлеуметтік-мәдениеттік
әлпет
әлпештеу
әлсін-әлсін
әлсін-әлі
әлі
әлігі (әлгі емес)
әліппе
әмеңгер
әмиян
әмір
әндету
әне
әнеки (әніки емес)
әне-міне (әні-міні емес)
әншейін
әпербақан: әпербақан, ұр да жық адам
әперу ж. алып беру
әп-сәтте
әр адам, әр үйге, әр қаланың...
әралуан
әрбір
әрдайым
әрегірек
әрекет
әрең дегенде
әрең-әрең
әр жақта
әр жерде
әр заман
әркім
әрлі-берлі
әрмен: әрмен тұр
әрнеге
әртүрлі
әр түрінен
әруақытта
әріп (әрпі)
әрі-сәрі
әрі қарай
әркайсы
әркашан
әсем
әсемпаз
әсер
әсерлі
әскер
әсте
әсіресе
әсіре қызыл
әткеншек
әттегене-ай!
әшекей
әшкере
әшмүшке
әңгі
әңгіме
әңгүдік
әуре-сарсаң

Инв. 379014

Баспаханадан болған төмендегі қателер түзетіліп оқылсын

Беті	Жолы	Басылуы	Дұрысы
37	жоғ 9 II бағ.	бумазёй	бумазей
50	төм. 1 I „	жаламуыз	жалмауыз
63	„ 3 I „	күлман	күман
74	„ 1 II „	нзғая (түсу)	ныға я (түсу)
77	жоғ. 7 II „	онды-салды	онды-солды
81	„ 4 I „	руль (рульке, рулі; § 41)	руль (рульге рулі; § 41)
83	төм 10 I „	селёбе	селебе
124	жоғ. 1 I „	әдли-әлди	әлди-әлди
124	төм. 3 II „	әнгіне	әнгіме

Зак. № 880.